

Perspectief op Kwaliteit

*Kwaliteitsnormen voor tijdelijke
huisvesting statushouders*

Inhoudsopgave

Samenvatting	2		
1. Inleiding	4		
2.1 De opzet van de notitie	4		
2. Visie van VluchtelingenWerk	5		
2.1 Tijdelijke huisvesting voor alle urgent woningzoekenden	5		
2.2 Tijdelijkheid	5		
2.3. Zelfstandige en onzelfstandige huisvesting	6		
3. Juridisch kader	7		
3.1. Thema 1: Veilig wonen	7		
3.2. Thema 2: Participatie en autonomie	8		
3.3. Thema 3: Draagvlak en sociale cohesie	8		
3.4 Kwaliteitskader opvang als ondergrens	9		
4. Kwaliteitsnormen veilig wonen	10		
4.1 Ligging en Omvang	10		
4.2 (Ge)bouw en indeling bij zelfstandige huisvesting	10		
4.3 (Ge)bouw en indeling bij onzelfstandige huisvesting	12		
4.3.1. Vereiste ruimten	12		
4.3.2. Vereisten van veiligheid, gezondheid en energiezuinigheid	13		
4.3.3. De mogelijkheid de eigen leefruimte zelf in te richten	13		
4.3.4. Recht op privacy en sociaal contact	14		
4.3.5. Matching	14		
4.3.6. De mogelijkheid voor herplaatsing	14		
4.3.7. Huisregels en sanctionering	15		
4.3.8. Gezamenlijke ruimte	15		
4.4 Woonbeheer, sociaal beheer en beveiliging	15		
4.5 Bewonerscommissie	16		
4.6 Klachtenprocedure	16		
4.7 Contracten	17		
4.8 Personen in een kwetsbare positie	18		
4.9. Gezinnen met minderjarige kinderen	18		
4.10 Toegang tot onderwijs	19		
4.11. Toegang tot gezondheidszorg	19		
5. Kwaliteitsnormen participatie en autonomie	20		
5.1 Financiële verstrekkingen	20		
5.1.1. Aanvullende aandacht voor financiën bij onzelfstandige huisvesting	21		
5.2 Inburgering	22		
5.3. Maatschappelijke begeleiding	23		
5.4 Financieel ontzorgen	23		
5.5 Werk	24		
5.6 Recreatie en ontspanning	24		
6. Kwaliteitsnormen draagvlak en sociale cohesie	25		
6.1 Opening van een huisvestingslocatie	25		
6.2 Ontmoetingen	25		
6.3 Bereikbaarheid en evaluatie	25		
Tot slot	26		
Bijlage 1:			
Checklist zelfstandige tijdelijke huisvesting	27		
Bijlage 2:			
Checklist onzelfstandige tijdelijke huisvesting	28		

Samenvatting

De schaarste op de woningmarkt, in combinatie met de druk op de asielopvang, vraagt om creatieve oplossingen voor de huisvesting van statushouders en andere (urgent) woningzoekenden. Tijdelijke huisvesting kan onderdeel zijn van de oplossing – niet ter vervanging van permanente huisvesting, maar als overbrugging.

Kwaliteitsnormen

Tijdelijke huisvesting draait niet alleen om aantallen; de kwaliteit is minstens zo belangrijk, zowel voor bewoners als omwonenden. In deze notitie formuleren wij belangrijke kwaliteitsnormen voor de tijdelijke huisvesting van statushouders. **Het doel is om gemeenten, corporaties en betrokken (welzijns)organisaties concrete handvatten te bieden voor de inrichting en het beheer van tijdelijke woonlocaties.** Daarbij zoeken we naar een goede balans tussen de belangen van statushouders en omwonenden.

Een gedeeld belang is dat zowel statushouders als omwonenden zich veilig voelen en met plezier kunnen wonen. Het is onwenselijk dat er gescheiden werelden ontstaan waarin mensen als vreemden langs elkaar heen leven; dat vormt een voedingsbodem voor onbegrip en conflict. Daarnaast vinden zowel statushouders als omwonenden het belangrijk dat statushouders zo snel mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving, bijvoorbeeld via taal en werk. Het bevordert zelfstandigheid en stelt hen in staat volwaardig mee te doen in de maatschappij.

In aansluiting op deze gedeelde belangen zijn de kwaliteitsnormen ingedeeld in drie thema's:

1. Veilig wonen

2. Participatie en autonomie

3. Draagvlak en sociale cohesie

1. Veilig wonen

Veilig wonen omvat eisen met betrekking tot de locatie, omvang en inrichting van een woonlocatie, fysieke veiligheid, privacy, contracten, onderhoud en beheer. Daarbij maken we onderscheid tussen zelfstandig (met eigen voorzieningen) en onzelfstandig wonen (met gedeelde voorzieningen).

2. Participatie en autonomie

Participatie en autonomie vragen om kwaliteitsnormen die een goede financiële start mogelijk maken, evenals begeleiding, toegang tot werk, zorg, onderwijs en ontspanning, en een omgeving die taalverwerving en zelfredzaamheid stimuleert.

3. Draagvlak en sociale cohesie

Draagvlak en sociale cohesie vereisen heldere communicatie met omwonenden, gemengde bewonersgroepen, een klankbordgroep waar zorgen gedeeld kunnen worden en initiatieven kunnen ontstaan, en activiteiten die ontmoetingen tussen bewoners en omwonenden bevorderen.

Voor elk thema hebben we de kwaliteitsnormen puntsgewijs uitgewerkt. Deze normen zijn gebaseerd op wet- en regelgeving, die we nader toelichten in het juridisch kader. Daarnaast verwijzen we naar relevant onderzoek en benutten we onze eigen ervaring, evenals die van gemeenten, partnerorganisaties en statushouders. Aan het einde van de notitie zijn twee checklists toegevoegd ter ondersteuning van gemeenten en corporaties bij het toetsen van zelfstandige en onzelfstandige woonlocaties aan de genoemde criteria.

Uitgangspunten en vuistregels

De kwaliteitsnormen zijn gebaseerd op een aantal kernuitgangspunten. Daarnaast hebben wij enkele vuistregels opgesteld:

Tijdelijke huisvesting voor alle urgente woningzoekenden

Het stimuleren van gemengde wijken is karakteristiek voor het Nederlandse woonbeleid. Dat is ook van belang bij tijdelijke huisvesting. Het uitgangspunt in deze notitie is dat initiatieven op het gebied van tijdelijk wonen toegankelijk zijn voor **alle (urgente) woningzoekenden**, inclusief statushouders.

Voorkeur voor zelfstandige woonruimte

Tijdelijke huisvesting kent vele vormen, van flexwoningen tot kamerverhuur. Soms verschilt een tijdelijke woning slechts in omvang van een reguliere woning; in andere gevallen lijkt tijdelijke huisvesting meer op asielopvang. In deze notitie wordt onderscheid gemaakt tussen **zelfstandige huisvesting** en **onzelfstandige huisvesting**. VluchtelingenWerk heeft een uitgesproken voorkeur voor zelfstandige huisvesting. Die biedt statushouders meer autonomie, leidt tot lagere beheerkosten voor gemeenten en geniet doorgaans meer draagvlak in de samenleving. Bij onzelfstandige huisvesting neemt het risico op overlast voor bewoners en omwonenden toe. Wij hanteren de vuistregel: hoe onzelfstandiger de huisvesting, hoe meer (blijvende) inzet nodig is om de autonomie van de statushouder én de rust in woning en wijk te waarborgen.

Inzet op draagvlak en sociale cohesie

Wonen staat nooit op zichzelf, maar maakt deel uit van een sociale en fysieke omgeving. Bewoners en omwonenden vormen samen een wijk. De sociale cohesie is gebaat bij eigenaarschap over de leefomgeving en bij ontmoetingen tussen mensen – *bekend maakt*

bekend. Het nadeel van tijdelijke huisvesting is dat de bewonerssamenstelling vaker wisselt. Extra inzet op goede communicatie en wederkerigheid is daarom belangrijk: wat is van waarde voor de buurt als geheel?

Daarnaast is het van groot belang rekening te houden met de **draagkracht van gemeenten en wijken**. Een evenwichtige spreiding van statushouders voorkomt concentratie van kwetsbare groepen en vergroot het draagvlak onder bewoners. De huisvestingstaakstelling zorgt voor een eerlijke verdeling op nationaal niveau. Lokaal is de mogelijkheid om **voorrang te verlenen aan statushouders** niet alleen belangrijk om aan de taakstelling te voldoen, maar biedt die ook ruimte voor regie over verdeling en locatiekeuze. Een verbod op voorrang voor statushouders leidt tot ongelijke behandeling, vertraging in huisvesting en een groter risico op maatschappelijke segregatie.

Tijdelijkheid mag niet te lang duren

Tijdelijke huisvesting is een maatregel om het nijpende woningtekort te overbruggen. Het uiteindelijke doel blijft **permanente huisvesting**. Wij hanteren de vuistregel: hoe langer een verblijf in tijdelijke huisvesting duurt, hoe hoger de kwaliteitseisen moeten zijn. Tijdelijkheid brengt onzekerheid en stress met zich mee, zeker voor vluchtelingen die al langdurig in onveilige omstandigheden hebben geleefd. Een tijdelijk verblijf moet daarom altijd gevolgd worden door doorstroom naar een vaste woning binnen redelijke termijn. Het vinden van een nieuwe plek om te wonen vormt de essentie van het vluchtelingenvraagstuk. Een vlucht begint bij het verlaten van huis en haard, en eindigt bij het vinden van een nieuwe plek die als thuis voelt.

Deze notitie is mede tot stand gekomen met input van de Woonbond. VluchtelingenWerk Nederland dankt hen voor hun bijdrage.

1. Inleiding

In de huidige tijd van woningschaarste is het belangrijk om beschikbare vormen van tijdelijke huisvesting te onderzoeken, niet alleen als het gaat om de huisvesting van statushouders¹. Voor veel gemeenten en woningcorporaties is het een zoektocht naar lokaal maatwerk en het in balans brengen van de verschillende belangen die er spelen. Verschillen tussen de belangen van statushouders en omwonenden worden vaak uitvergroot, maar er zijn zeker ook overeenkomsten te benoemen. In de huisvesting van statushouders gaat het om drie thema's die zowel voor statushouders als omwonenden van belang zijn, namelijk dat iedereen veilig en prettig kan wonen, dat statushouders zo snel mogelijk de taal kunnen leren en dat zij aan de slag kunnen op de arbeidsmarkt².

In tijden van krapte domineert de kwantiteit al snel het gesprek: de cijfers en aantallen. De vraag naar de kwaliteit van de tijdelijke huisvesting is echter van even groot belang. Voor bewoners van tijdelijke huisvesting is de woonduur beperkt, maar het tijdelijke woonproject zelf is in de huidige krapte waarschijnlijk voor langere tijd noodzakelijk.

Tijdelijke huisvesting van statushouders is meer dan opvang, maar waar zit precies het verschil? Er is behoefte aan een duidelijk kwaliteitskader voor de tijdelijke huisvesting statushouders. Om gemeenten en woningcorporaties in hun zoektocht naar de juiste huisvesting voor statushouders te ondersteunen biedt VluchtelingenWerk in deze notitie een opsomming van kwaliteitsnormen aan. We combineren hierin kennis over tijdelijk wonen en kennis over de specifieke situatie van statushouders.

1.1 De opzet van de notitie

De notitie start met een beschrijving van de visie van VluchtelingenWerk op tijdelijke huisvesting en het juridisch kader dat als uitgangspunt dient voor het opstellen van de kwaliteitsnormen (paragraaf 3). Dit kader dient als verantwoording van de kwaliteitsnormen die in deze notitie zijn opgenomen.

Naast wet- en regelgeving verwijzen we ook naar relevant onderzoek en ervaringen van betrokken partijen, waaronder gemeenten en statushouders. In dit kader gaan we uit van drie thema's. Deze thema's zijn 1) veilig wonen, 2) participatie en autonomie, en 3) draagvlak en sociale cohesie.

Vervolgens geven we een overzicht van kwaliteitsnormen. Deze criteria zijn ingedeeld naar dezelfde thema's. Naast wet- en regelgeving zijn deze normen ook gebaseerd op relevant onderzoek, eerdere ervaringen van betrokken partijen en gesprekken die we hebben gevoerd met gemeenten en statushouders. In paragraaf 4 beschrijven we de kwaliteitsnormen die betrekking hebben op huisvesting. Paragraaf 5 gaat in op kwaliteitsnormen ter bevordering van de participatie en autonomie van statushouders. Paragraaf 6 beschrijft de kwaliteitsnormen die samenhangen met het draagvlak in de samenleving en sociale cohesie. In de paragrafen verwijzen we ook naar aanvullende informatiebronnen.

¹ In deze notitie gebruiken wij het woord 'statushouders' als het gaat om vluchtelingen die het recht hebben te verblijven in Nederland omdat de IND heeft vastgesteld dat zij gevlucht zijn voor oorlog en geweld en om die reden niet kunnen terugkeren naar hun land van herkomst. Statushouders worden ook wel aangeduid als 'vergunninghouders'.

² [Opinie: Asieldebat? De burger is er al uit | Trouw](#)

2. Visie van Vluchtelingenwerk

2.1 Tijdelijke huisvesting voor alle urgent woningzoekenden

Deze notitie richt zich op tijdelijke huisvesting van statushouders. Wij zijn echter geen voorstander van tijdelijke huisvestingsinitiatieven die zich uitsluitend richten op statushouders. Het is van belang dat initiatieven van tijdelijke huisvesting gericht zijn op alle (urgent) woningzoekenden. Zo wordt voorkomen dat er wijken of complexen ontstaan waar statushouders geïsoleerd van de rest van de samenleving wonen. Dit komt de integratie van statushouders niet ten goede en is strijdig met de inzet voor een inclusieve samenleving. Een andere reden is het principe van gelijke behandeling en het belang van maatschappelijk draagvlak voor initiatieven van tijdelijk wonen. Mensen die urgent een woning zoeken hebben met elkaar gemeen dat zij afkomstig zijn uit een opvangsituatie en/of zich in een kwetsbare medische of sociale positie bevinden, geen of onvoldoende wachttijd hebben kunnen opbouwen en een direct risico lopen op dakloosheid. **Initiatieven op het gebied van tijdelijk wonen zouden in onze optiek gelijkmatig toegankelijk moeten zijn voor alle (urgent) woningzoekenden, inclusief statushouders.**

2.2. Tijdelijkheid

Het belang van permanente huisvesting voor statushouders kan niet worden overschat. Tijdelijk wonen brengt altijd onrust, onzekerheid en stress met zich mee, voor iedere bewoner van een tijdelijke woonvoorziening³. Voor vluchtelingen raakt een vast woonadres nog aan een diepere laag van emotie en behoefte. Zoals Van Heuven Goedhart, de eerste VN Hoge Commissaris voor vluchtelingen het onder woorden bracht tijdens zijn Nobelprijsspeech in 1955:

“Een mens heeft een plek nodig, hoe klein ook. Waarvan hij kan zeggen: Dit is van mij. Hier woon ik, hier heb ik lief, hier vind ik rust. De kern van het vluchtelingenprobleem is heel eenvoudig: het vinden van een plek, een huis voor mensen die vanwege vervolging gedwongen zijn hun land te verlaten en daardoor thuisloos zijn geworden.”

De essentie van het vluchteling-zijn is het verlies van huis en haard, van alles wat vertrouwd is. Een vlucht wordt gekenmerkt door een opeenvolging van tijdelijke onderkomens in de zoektocht naar veiligheid. Die reis stopt pas wanneer iemand kan zeggen: ‘Dit is mijn thuis, een plek die mij toebehoort en waar ik mag zijn en blijven. Waar ik opnieuw kan wortelen en anderen kan verwelkomen, zoals ik zelf verwelkomd ben’.

Met dit uitgangspunt benadrukken we in deze notitie **het belang dat tijdelijke huisvesting voor statushouders structureel gevolgd wordt door doorstroming naar een permanente woning, binnen een redelijke termijn.**

³ Zie ook het onderzoek van de Woonbond naar de ervaringen met het wonen in verplaatsbare flexwoningen, najaar 2024: [Onderzoeksrapport](#)

2.3. Zelfstandige en onzelfstandige huisvesting

In principe is VluchtelingenWerk geen voorstander van onzelfstandige huisvesting. Dit is gebaseerd op eerdere ervaringen en wij staan daarin niet alleen.

In 2016 trad de Tijdelijke regeling stimulering huisvesting vergunninghouders (TRSHV) in werking⁴. Aanleiding van de regeling was de snelle en forse toename van het aantal asielzoekers vanaf 2015, grotendeels bestaande uit vluchtelingen uit Syrië die vrijwel allen in aanmerking kwamen voor een vluchtelingenstatus. Doel van de TRSHV was het stimuleren van de bouw en verhuur van extra woonvoorzieningen voor statushouders, met name gericht op woningdelen.

Uit de evaluatie van de regeling bleek dat naast het feit dat de regeling onvoldoende (financieel) aantrekkelijk was, de maatschappelijke weerstand tegen woningdelen van alleenstaande statushouders een belangrijke reden was waarom er weinig gebruik van is gemaakt⁵. Slechts 4% van het in de regeling beschikbare geld werd benut⁶. Uit het evaluatierapport:

Het onzelfstandig huisvesten van vergunninghouders werd in de gesprekken vaak genoemd als onwenselijk.

Zowel vanuit de visie van de huisvestende partij, als vanuit de behoefte van vergunninghouders. Gemeenten en corporaties geven aan dat het onzelfstandig huisvesten van vergunninghouders de integratie van de vergunninghouders niet ten goede komt, vaker tot problemen leidt als het gaat om maatschappelijk draagvlak van omwonenden en tot hogere beheerkosten kan leiden.

[Evaluatie TRSHV](#), p. 17

VluchtelingenWerk deelt deze bezwaren. De conclusie werd ook door voormalig minister de Jonge van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) onderschreven. Mede naar aanleiding van de bezwaren en onderbenutting van de TRSHV is er vervolgens ingezet op regelingen ter stimulering van flexwoningen, oftewel zelfstandige tijdelijke huisvesting.

Om de druk op de asielopvang te verminderen zet het Rijk in 2025 toch weer volop in op de onzelfstandige huisvesting van statushouders. Om die reden besteden we in deze notitie aandacht aan zowel zelfstandige als onzelfstandige huisvesting. We geven aan voor wie onzelfstandig wonen wel of niet geschikt is, en beschrijven de extra inzet die nodig is bij onzelfstandige huisvesting.

⁴ [Tijdelijke regeling stimulering huisvesting vergunninghouders \(TRSHV\)](#)

⁵ [Evaluatie TRSHV](#), eindrapport

⁶ [Evaluatie TRVHS](#), p. 1

3. Juridisch kader

Dit juridische kader is ingedeeld in drie thema's. Het eerste thema is het recht op veilig wonen. Het tweede thema is het belang van participatie en autonomie. Daarmee doelen we op de mogelijkheid van statushouders om regie te houden over hun eigen leven en gezin, zelfstandigheid te verwerven middels werk en door deel te worden van de samenleving. Het derde thema is draagvlak en sociale cohesie. Er bestaat een belangrijke wisselwerking tussen deze thema's: de vorm van huisvesting heeft implicaties voor de mate van regie die statushouders kunnen voeren over hun eigen huishouden. Daarnaast heeft de keuze voor (on)zelfstandige tijdelijke huisvesting ook implicaties voor de buurt. Deze drie thema's zijn de basis van het (juridisch) kader dat wij hanteren bij het opstellen van de kwaliteitsnormen.

De laatste alinea in deze paragraaf is gewijd aan het kwaliteitskader opvang. Het is algemeen erkend dat er een wezenlijk verschil is en moet zijn tussen huisvesting en opvang. Maar hoe dit verschil er precies uitziet is onduidelijk, met name waar het gaat om tijdelijke huisvesting. In dit juridisch kader nemen we het kwaliteitskader opvang als minimale ondergrens.

3.1. Thema 1: Veilig wonen

Het Internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten schrijft voor in artikel 11 dat iedereen recht heeft op huisvesting als onderdeel van een behoorlijke levensstandaard voor zichzelf en zijn gezin. Staten moeten passende maatregelen nemen om dit recht te verwezenlijken. Huisvesting is dus een fundamenteel mensenrecht dat ook is terug te vinden in het Europees Sociaal Handvest (artikelen 2 en 16). Ook maakt het recht op huisvesting onderdeel uit van artikel 8 Europees Verdrag van de rechten van de mens, waarin het recht op privéleven is vastgelegd. Huisvesting is meer dan alleen een dak boven je hoofd. Het gaat om de plek waar iemand met gezin en bezittingen veilig kan zijn. Het is ook een cruciale voorwaarde om in waardigheid te kunnen leven en voor de realisatie van andere mensenrechten, zoals het recht op arbeid, privacy, participatie, gezondheid en de eenheid van het gezin ⁷.

Voor statushouders is ook artikel 22 van het Vluchtelingenverdrag van toepassing waarin staat dat vluchtelingen ten aanzien van toegang tot huisvesting zo gunstig mogelijk behandeld moeten worden en in ieder geval niet minder gunstig dan vreemdelingen in het algemeen onder dezelfde omstandigheden. Een dergelijke bepaling is ook opgenomen in de Europese Kwalificatieverordening (2024/1347), waarin de rechten voor 'internationaal beschermden' zoals statushouders worden geregeld. Ook staat in de Kwalificatieverordening dat statushouders een gelijk recht moeten hebben op huisvestingstoeslagen zoals andere onderdanen.

De Nederlandse Grondwet verplicht de overheid tot de bevordering van voldoende woongelegenheid ⁸. In zowel de Huisvestingswet 2014 ⁹ als de Omgevingswet ¹⁰ is vastgelegd hoe de overheid vormgeeft aan deze verplichting. De Huisvestingswet gaat over (de samenstelling van) de woningvoorraad en de verdeling van woningruimte in geval van schaarste. De Omgevingswet gaat over de indeling van de fysieke leefomgeving en de keuzes die daarin gemaakt worden voor wonen, werk, industrie, recreatie en natuur. De wetten staan in onderling verband met elkaar. Zo bepaalt bijvoorbeeld de Huisvestingswet dat een woonruimte moet voldoen aan de eisen die beschreven staan in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) ¹¹, dat onderdeel is van de Omgevingswet.

De Bbl stelt minimeisen aan de kwaliteit van een woning. Deze voorschriften bewaken de veiligheid en gezondheid van de bewoner en zorgen ervoor dat de woning duurzaam en gebruiksvriendelijk is ¹². Dit betekent dat de kwaliteitseisen ook hoger gesteld mogen worden: 'beter mag altijd, minder niet.' ¹³

Een andere relevante wet is de Wet vaste huurcontracten ¹⁴ die per 1 juli 2024 is ingegaan. Deze wet maakt vaste huurcontracten weer de norm. Tijdelijke huurcontracten mogen alleen nog bij uitzondering. Gemeenten kunnen statushouders als uitzondering nog wel een tijdelijk huurcontract aanbieden voor maximaal twee jaar in afwachting van permanente vervolghuisvesting. Het gaat daarbij om statushouders die direct uit een COA-opvanglocatie komen ¹⁵.

⁷ College voor de rechten van de mens. *Wetgevingsadvies 2025-17 dd.19-03-2025*.

⁸ Art.22, *Nederlandse Grondwet*

⁹ *Huisvestingswet 2014*

¹⁰ *Omgevingswet*

¹¹ *Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)*

¹² Art. 4.21 *rijksregels bouwwerken, Omgevingswet*

¹³ Informatiepunt Leefomgeving (IPL), '*Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en woning*', 2021, p. 17

¹⁴ *Wet vaste huurcontracten*

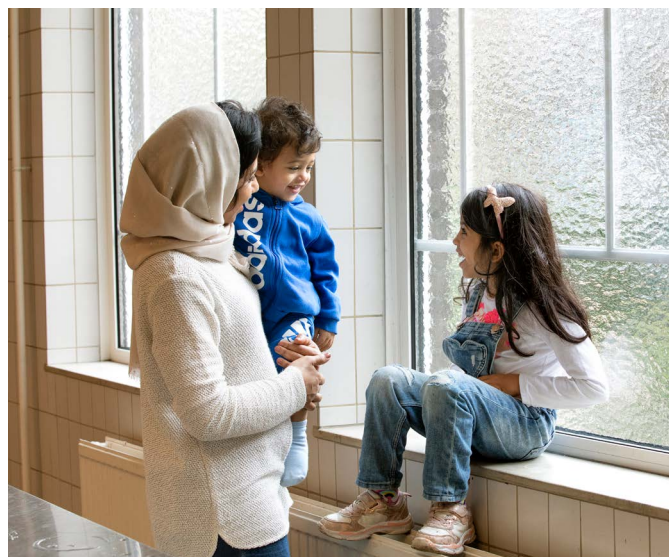
¹⁵ *Vast huurcontract weer de norm | Huurbescherming en huurcontracten | Home | Volkshuisvesting Nederland*

3.2. Thema 2: Participatie en autonomie

Het is van belang dat statushouders zoveel mogelijk regie houden over hun eigen (gezins)leven. Het recht op autonomie en zelfbeschikking is de onderliggende waarde van het recht op respect voor het privéleven, huis en familielevens dat is vastgelegd in artikel 8 in het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM)¹⁶ en artikel 10 van de Nederlandse Grondwet¹⁷. Actieve deelname aan de samenleving bevordert zelfstandigheid, met als belangrijke componenten het beheersen van de Nederlandse taal en toegang tot werk, school en gezondheidszorg. Relevante wetgeving ter bevordering van meedoen in de samenleving is de Wet inburgering 2021¹⁸ en de Participatiewet¹⁹. Daarnaast is het van belang om in dit kader specifiek aandacht te besteden aan de rechten van het kind en de rechten van mensen in een kwetsbare positie²⁰.

Levensomstandigheden kunnen een belangrijke veroorzaker van stress zijn. Dat heeft niet alleen gevolgen voor de gezondheidssituatie van statushouders, maar ook impact op het integratieproces²¹. Daarom zijn technische standaarden alleen, zoals bijvoorbeeld het minimumaantal vierkante meters per persoon, onvoldoende voor huisvesting als het gaat om autonomie. De ervaring leert dat de volgende twee vuistregels van toepassing zijn als het gaat om tijdelijke huisvesting: 1) hoe langer een verblijf hoe hoger de kwaliteitseisen moeten zijn, en 2) hoe onzelfstandiger de huisvesting, hoe meer (blijvende) inzet er nodig is om de autonomie van statushouders te kunnen waarborgen.

3.3. Thema 3: Draagvlak en sociale cohesie

Een woning staat nooit op zichzelf, maar altijd in relatie tot de omgeving. De omgeving speelt daarmee een belangrijke rol in een kwaliteitskader voor tijdelijke huisvesting. Dit is belangrijk voor het gevoel van veiligheid van zowel statushouders als omwonenden en het draagvlak voor vluchtelingen in de samenleving. Daarnaast is huisvesting en de bereikbaarheid ook bepalend voor de mate waarin statushouders in contact kunnen komen met de samenleving.

Naast de Omgevingswet²² zijn de mogelijkheid tot urgentieverlening als onderdeel van de Huisvestingswet 2014²³ en de gemeentelijke Taakstelling huisvesting vergunninghouders belangrijke instrumenten voor Rijk, gemeenten en woningcorporaties om regie te houden over de spreiding van statushouders over het land en binnen de gemeente. De gemeentelijke huisvestingstaakstelling zorgt voor een eerlijke verdeling tussen gemeenten. Gemeenten maken afspraken met woningcorporaties, en doen dit in bijna alle gevallen via directe bemiddeling. Het gaat om passende huisvesting; een woning die past bij de grootte, omstandigheden en financiële draagkracht van een gezin of huishouden. Zo kunnen corporaties maatwerk leveren en houden zij controle over de plek waar statushouders worden gehuisvest. Het is een instrument dat bijdraagt aan spreiding met als doel gevarieerde wijken. Dit voorkomt dat buurten overbelast raken met te veel bewoners in een kwetsbare positie. Deze vorm van regie valt weg als er geen urgentie meer kan worden verleend aan statushouders.

Eerlijke spreiding is van belang voor het draagvlak in de samenleving en het voorkomen van het ontstaan van parallelle samenlevingen; groepen mensen die onder andere door middel van gescheiden huisvesting niet meer met elkaar in contact komen.

- **Behoud urgentie huisvesting statushouders**
- **Behoud taakstelling**

Goede startpositie statushouder en in het belang van omwonenden

¹⁶ [Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden](#) (EVRM)

¹⁷ [Hoofdstuk 1: Grondrechten - Nederlandse Grondwet](#)

¹⁸ [Wet Inburgering 2021](#) (Wi2021)

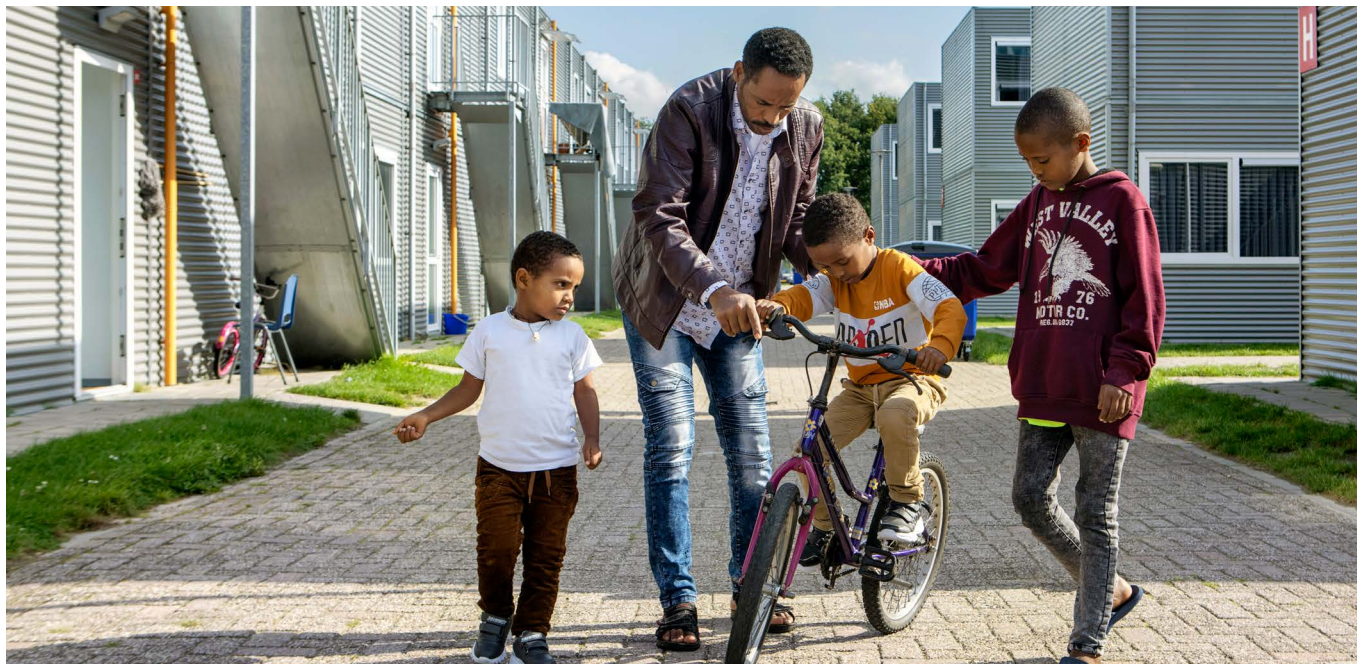
¹⁹ [Participatiewet](#)

²⁰ [Kinderrechten.nl: alle informatie over kinderrechten op één website](#); art. 2,3,8 en 14 EVRM

²¹ Kees Laban: *Impact of a long asylum procedure on health and health related dimensions among Iraqi asylum seekers in the Netherlands. An epidemiological study.* 2010, Vrije Universiteit.

²² [Omgevingswet](#)

²³ [Huisvestingswet 2014](#)

Vanaf 2017 hebben gemeenten keuzevrijheid in het wel of niet urgentie verlenen aan statushouders bij de toewijzing van sociale huurwoningen. Deze mogelijkheid voor gemeenten staat op dit moment politiek onder druk ²⁴.

Sociale cohesie is gebaat bij het uitgangspunt 'gelijke gevallen worden gelijk behandeld' ²⁵. De positie van statushouders wordt in deze notitie gelijkgesteld met groepen die recht hebben op urgentie ²⁶. Statushouders kunnen niet via het reguliere wachtlijststelsel worden gehuisvest omdat zij geen wachttijd hebben kunnen opbouwen. Daarnaast hebben zij vaak een beperkt sociaal vangnet, beheersen zij de Nederlandse taal minder goed en moeten zij de asielopvang zo snel mogelijk verlaten, deze is immers niet voor statushouders bestemd. Statushouders worden gezien als 'technisch dakloos': iemand die niet op straat leeft, maar ook geen eigen woonruimte heeft ²⁷. VluchtelingenWerk vindt het daarom van belang dat gemeenten statushouders als urgente aandacht groep opnemen in hun huisvestingsverordening zodat zij in aanmerking komen voor voorrangverlening ²⁸.

3.4 Kwaliteitskader opvang als ondergrens

Tijdelijke huisvesting voor statushouders kent vele vormen. Sommige vormen onderscheiden zich bijna niet van een reguliere woning, andere vormen tonen veel overeenkomsten met de asielopvang. In dit kwaliteitskader nemen wij de (herziene) Opvangrichtlijn die geldt voor de asielopvang als ondergrens voor het bepalen van de kwaliteit van tijdelijke huisvesting. De kwaliteit van tijdelijke huisvesting mag niet onderdoen voor de kwaliteit van een opvanglocatie.

De Opvangrichtlijn is vooral relevant als de tijdelijke huisvesting ²⁹ van statushouders sterk lijkt op collectieve opvangcentra voor asielzoekers. Wanneer de huisvesting meer op een reguliere woning lijkt, neemt die relevantie af.

²⁴ Het wetsvoorstel Nieuwe regels inzake huisvesting vergunninghouders is in oktober 2025 naar de Tweede Kamer gestuurd. Met dit wetsvoorstel verliezen gemeenten de mogelijkheid om voorrang te verlenen aan statushouders op basis van hun status. Het voorstel wordt behandeld na de Tweede Kamer verkiezingen. Het is onzeker of de wet wordt aangenomen. Voorrang verlening is een onderwerp van fel maatschappelijk debat geworden. Verdere ontwikkelingen zijn te volgen via: [Wet verbod voorrang vergunninghouders | Overheid.nl](#) | [Wetgevingskalender](#) en [Wet versterking regie volkshuisvesting | Overheid.nl](#) | [Wetgevingskalender](#)

²⁵ Artikel 1: Gelijke behandeling en discriminatieverbod – Nederlandse Grondwet

²⁶ Met dit standpunt nemen we in de deze notitie afstand van het standpunt van het demissionair kabinet Schoof. Het demissionair kabinet vergelijkt statushouders met thuiswonende jongvolwassenen die rond hun achttiende verjaardag een start kunnen maken op de woningmarkt als regulier woningzoekende. Voor meer informatie: [Kabinet maakt werk van druk op asielopvang | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#)

²⁷ Adviesrapport Een huis voor statushouders | Publicatie | Adviesraad Migratie

²⁸ Voor meer informatie: [Wijzigingen Huisvestingswet verwerkt in VNG-modelverordening | VNG](#)

²⁹ De Opvangrichtlijn 2013/33/EU legt de EU-lidstaten bindende normen op aangaande de opvang van asielzoekers. Deze normen zijn uitgewerkt in richtsnoeren van het Europees Asielagentschap (ECAA). De rechtbank Den Haag heeft in 2022 bepaald dat de Nederlandse staat zich ook aan deze richtsnoeren moet houden: [ECLI:NL:RBDHA:2022:10210, Rechtbank Den Haag, C/09/633760 KG ZA 22-733](#) De herziene Opvangrichtlijn 2024/1346 moet worden geïmplementeerd in juni 2026. VluchtelingenWerk heeft belangrijke elementen voor een kwaliteitskader voor asielopvang geformuleerd in de notitie '[Elementen voor een kwaliteitskader opvang](#)'.

4. Kwaliteitsnormen veilig wonen

Deze kwaliteitsnormen zorgen ervoor dat statushouders veilig kunnen wonen. Dat is niet alleen belangrijk voor de bewoners zelf, maar draagt ook bij aan de veiligheid van omwonenden. Waar nodig maken we een onderscheid tussen zelfstandige en onzelfstandige huisvesting. Dit is relevant op het moment dat er een verschillende inzet nodig is om de kwaliteit te waarborgen.

4.1 Ligging en Omvang

- De huisvesting is gevestigd in een reguliere leefomgeving (woonwijk, geen industriegebied).
- De huisvesting is gevestigd in de buurt van voorzieningen ³⁰. Informatief hierin zijn de afstanden vanaf de locatie die COA hanteert als uitgangspunt voor de asielopvang ³¹:
 - Supermarkt: 15 min lopen, acceptabel is 30 min
 - Basisonderwijs: 15 min lopen, max 30 min
 - Voortgezet onderwijs: 30 min fietsen, max 60 min
 - Aansluiting OV-net: 5 min lopen, max 15 min
- De doelgroep van de tijdelijke woonvoorziening bestaat uit zowel statushouders als andere groepen die met urgentie een woning zoeken, en eventueel ook voor regulier woningzoekenden. Gelijke behandeling in gelijke gevallen is hierin het uitgangspunt. Ook voor het maatschappelijk draagvlak is het van belang dat tijdelijke wooninitiatieven beschikbaar zijn voor andere (urgent) woningzoekenden.
- De omvang van de locatie past bij de grootte van en het draagvlak in de lokale samenleving ³². Kleinschalige huisvesting heeft de voorkeur.
- De tijdelijke woonruimte is bereikbaar via een bestrate geasfalteerde weg/pad.
- Zo mogelijk is er vanuit de tijdelijke woning uitzicht op groen, in een mate die in verhouding staat met de directe woonomgeving (stedelijk gebied of plattelandsgemeente).
- Tijdelijke huisvesting van statushouders vindt plaats in de koppelgemeente ³³. Dit zorgt voor continuïteit en stabiliteit. Statushouders kunnen starten met hun inburgering, maatschappelijke begeleiding, werk, het opbouwen van een sociaal netwerk, inschrijven bij een huisarts etc. De praktijk leert dat regionale tijdelijke wooninitiatieven vaker ongewenst leiden tot een verlate start met inburgering, het moeten beëindigen van werk, wisselingen van school, toegang en discontinuïteit bij medische behandelingen.

Voor meer informatie:

- [Ruimtelijke Kwaliteit](#) van Frits Palmboom – over de kwaliteit van flexwoningen in samenhang met de omgeving.
- [Handreiking Inrichting Openbare Ruimte Flexwonen](#)

4.2. (Ge)bouw en indeling bij zelfstandige huisvesting

Onder zelfstandige tijdelijke huisvesting verstaan we initiatieven als het optoppen van woningen met een zelfstandige ingang, woningen splitsen met een zelfstandige ingang, verblijf in zelfstandige vakantiewoningen en de ontwikkeling van zelfstandige flexwoningen ³⁴.

Zelfstandige huisvesting heeft altijd de voorkeur boven onzelfstandige huisvesting om drie redenen:

1. Zelfstandige huisvesting geeft statushouders meer autonomie;
2. Zelfstandige huisvesting leidt tot relatief minder beheerkosten;
3. Zelfstandige huisvesting kan rekenen op meer draagvlak en minder overlast.

³⁰ EUAA-richtsnoer 2016, norm 1.

³¹ COA, RFPvE (2020), p. 12, 25.

³² COA, RFPvE, p. 17.

³³ Koppelgemeente is de gemeente die verantwoordelijk is voor de huisvesting, inburgering en participatie van een nieuwe statushouder. COA wijst statushouders toe aan een (koppel)gemeente op basis van de taakstelling.

³⁴ Een flexwoning onderscheidt zich van een permanente woning doordat zij verplaatsbaar zijn. [Handreiking Flexwonen | Publicatie | Home | Volkshuisvesting Nederland](#)

4.2.1. Vereiste ruimten

Het Bouwbesluit (Bbl) stelt minimale eisen aan de afmetingen, kwaliteit en voorzieningen van een woning³⁵. De kwaliteit mag niet slechter zijn dan het Bbl vereist, maar wel beter. Een nieuw te bouwen woning bestaat ten minste uit³⁶:

- minimaal 18 m² aan niet gemeenschappelijk verblijfsgebied (woon- en slaapkamers);
- toiletruimte;
- badruimte;
- buitenruimte (eventueel gemeenschappelijk);
- buitenberging;
- aanrecht en kooktoestel;
- verwarmingstoestel en warmwatertoestel. Bij voorkeur een eigen energiemeter. In het geval van blokverwarming of een warmtenetwerk is het advies om gebruik te maken van een meetsysteem³⁷.

4.2.2. Eisen van veiligheid en gezondheid en energiezuinigheid³⁸

- De woning is brandveilig;
- De woning is waterdicht. Badkamers zijn schimmelvrij;
- De woning kan worden geventileerd;
- De woning is zo energiezuinig mogelijk;
- Bewoners kunnen hun eigen wifi-abonnement afsluiten. Bij een collectieve wifi voorziening worden de kosten verrekend in de service kosten en is het wifi netwerk 24/7 toegankelijk vanuit de eigen woning.
- Noodzakelijke reparaties worden zo snel mogelijk uitgevoerd;
- Bewoners hebben toegang tot een wasmachine op de woonlocatie³⁹ (maximaal 12 personen per wasmachine).

4.2.3. De mogelijkheid de woning zelf in te richten

- De statushouder krijgt de mogelijkheid de woning zelf in te richten. Dit is van belang om een tijdelijke woning toch tot een thuis te kunnen maken⁴⁰. Het is de verantwoordelijkheid van de statushouder om de woning bij vertrek op te leveren in vergelijkbare staat als dat het in ontvangst is genomen (bijv. met witte muren).
- Indien de woning wel (gedeeltelijk) is ingericht, wordt de reële waarde van de inboedel opgenomen in het huurcontract.

Voor meer informatie over flexwoningen:

- > [Handreiking flexwoningen](#) van de Rijksoverheid
- > [Flexwoningen | Aedes](#)
- > [Besluit Bouwwerken Leefomgeving en Wonen](#)

4.2.4. Buitenspeelruimte voor kinderen

Ons uitgangspunt is dat tijdelijke huisvesting ongeschikt is voor gezinnen met minderjarige kinderen. Maar als de nood daarom vraagt, dan komt alleen zelfstandige huisvesting in aanmerking voor plaatsing van kinderen. Dit onder de voorwaarde dat de tijdelijke huisvesting in de koppelgemeente gevestigd is en er een garantie is voor een snelle doorverhuizing naar permanente huisvesting. Verhuizingen en wisselingen van school moeten worden voorkomen. In het geval dat gezinnen met minderjarige kinderen worden gehuisvest in een tijdelijke zelfstandige woning is het van belang dat er buitenspeelruimte aanwezig is, waar kinderen kunnen spelen en elkaar kunnen ontmoeten. Dit helpt het risico op sociale isolatie, stress te beperken en/of achterstanden in de ontwikkeling te beperken.

4.2.5. Ontmoetingsruimte

Met name bij grootschalige tijdelijke wooncomplexen is het van belang dat er een ontmoetingsruimte is ingericht. Het bevordert sociale contacten en versterkt het gevoel van gemeenschap en veiligheid. Woningen zijn vaak klein en bieden weinig ruimte voor het ontvangen van gasten. De gezamenlijke ruimte bestaat uit een binnen- en een buitenruimte en is beschikbaar voor eigen initiatieven en georganiseerde activiteiten.

³⁵ [Besluit Bouwwerken Leefomgeving](#)

³⁶ [Besluit Bouwwerken Leefomgeving en Wonen](#), de minimumwoning, p.22. Voor bestaande woningen of bestaande gebouwen die een woonfunctie krijgen bestaan minder hoge eisen, met name rondom energiezuinigheid. Zie dit rapport vanaf p. 125.

³⁷ Voor meer informatie over meetsystemen, zie de [website van ASG](#) en/of check een vergelijkbare aanbieder.

³⁸ De eisen voor nieuwbouw aangaande veiligheid, gezondheid en energiezuinigheid zijn hoger dan bij bestaande bouw. Hier geven we minimum eisen aan. [Besluit Bouwwerken Leefomgeving en Wonen](#), p.22.

³⁹ Zie ook [Handreiking doorstroomlocatie](#)

⁴⁰ Zie ook het onderzoek van de Woonbond naar de ervaringen met het wonen in verplaatsbare flexwoningen, najaar 2024: [Onderzoeksrapport](#)

4.3. (Ge)bouw en indeling bij onzelfstandige huisvesting

Onder onzelfstandige woningen verstaan we woningdelen en kamerverhuur. De logeerregeling laten we hier buiten beschouwing omdat hier aparte afspraken voor bestaan. Voor meer informatie over logeerregelingen, zie informatie van [COA](#) en van [TakeCareBnB](#). Onzelfstandige huisvesting voor statushouders is niet wenselijk om de volgende redenen:

1. Onzelfstandige huisvesting betekent een verlies aan autonomie en regie over het eigen leven;
2. Het succes van onzelfstandige huisvesting valt of staat bij bewoners die bewust voor deze manier van wonen kiezen. Die keuzevrijheid hebben statushouders niet.
3. Onzelfstandige huisvesting leidt tot relatief meer beheerkosten;
4. Onzelfstandige huisvesting kan rekenen op minder maatschappelijke draagvlak en verhoogt het risico op overlast, zowel voor (mede)bewoners als voor omwonenden.

Een eventuele uitzondering kan gemaakt worden voor alleen gaande statushouders in afwachting van hun gezinsherenigingsaanvraag, mits er garantie is voor doorverhuizing naar een permanente gezinswoning op het moment van gezinshereniging. Datzelfde geldt voor jongvolwassen statushouders die een opleiding/studie volgen. De reden hiervoor is dat de eigen woonsituatie nog aan verandering onderhevig is. Deze uitzondering geldt daarom niet voor alleenstaande statushouders. Alleenstaande statushouders vormen een eenpersoonshuishouden ⁴¹. Onzelfstandige huisvesting is ongeschikt voor gezinnen met minderjarige kinderen, statushouders die intensieve medische begeleiding nodig hebben, en statushouders met onbegrepen of antisociaal gedrag als gevolg van psychische problematiek.

4.3.1. Vereiste ruimten

Onzelfstandige woonruimte moet voldoen aan de wooneisen in het bouwbesluit (Bbl). De kwaliteit mag niet slechter zijn dan het Bbl vereist, maar wel beter. Een nieuw te bouwen woning bestaat ten minste uit:

- De onzelfstandige woonruimte is minimaal 8-11 m². Het wettelijk minimum voor een slaapkamer is 5,5 m² ⁴². Een onzelfstandige woonruimte is echter meer dan een slaapkamer. Het is een leefruimte waar mensen ook moeten kunnen eten, ontspannen en studeren. De woonruimte is afsluitbaar met een slot.
- Per persoon is er een eigen onzelfstandige leefruimte. Dat geldt ook voor koppels. Statushouders die een koppel vormen worden gehuisvest in twee aangrenzende onzelfstandige leefruimten.

- Indien er sprake is van een gezinswoning die dient als onzelfstandige woonlocatie, geldt dat er maximaal 4 personen in deze woning worden gehuisvest ⁴³.
- De onzelfstandige leefruimte heeft voldoende daglicht en een raam dat open kan.
- De onzelfstandige leefruimte is geluidsarm, d.w.z. er is geluidsisolatie aangebracht ⁴⁴.
- De onzelfstandige leefruimte heeft minimaal 2 wandcontactdozen.
- Sanitaire voorzieningen bestaande uit douche, toilet en waskamer zijn toereikend, adequaat en werkend ⁴⁵. Er is minimaal een sanitaire voorziening per 6 onzelfstandige kamers ⁴⁶. Sanitaire voorzieningen zijn in hetzelfde gebouw als de eigen leefruimten.
- Vrouwen hebben toegang tot sanitaire voorzieningen in de eigen kamer. Zij hoeven niet via een gang te lopen naar sanitaire voorzieningen. Dit is van belang voor de veiligheid. Een uitzondering kan zijn als er alleen vrouwen in de faciliteit wonen.
- Er is een kookgelegenheid aanwezig waar mensen zelf hun maaltijden kunnen bereiden. De keuken is minimaal uitgerust met een aanrecht, kookplaat (minimaal 1 pit per persoon), spoelbak, koelkast/vriezer en een oven en/of magnetron. Per persoon is er kastruimte om etenswaren in de keuken op te bergen.
- Er is een gemeenschappelijke binnenruimte en buitenruimte. In het geval van een grootschalige locatie waar zowel mannen als vrouwen wonen, is er een aparte afsluitbare ruimte ingericht voor vrouwen.
- Er is goede toegang tot internet door beschikbare wifi overal op de locatie, ook in de eigen leefruimte.
- Verwarmingstoestel en warmwatertoestel (zie hieronder voor meer informatie over gedeelde kosten gas, water en elektriciteit).

⁴¹ In het geval een alleengaande statushouder geconfronteerd wordt met een gezinsherenigingsaanvraag die niet wordt ingewilligd of om een andere reden wordt afgebroken, wordt deze persoon alleenstaand, en vormt vanaf dat moment ook een eenpersoonshuishouden.

⁴² [Besluit Bouwwerken Leefomgeving en Wonen](#)

⁴³ Deze standaard werd ook aangehouden in de [TRVHS](#). Voor meer informatie over de TRVHS zie p. 8 en 9 van deze notitie. De gemiddelde gezinswoning is gebouwd voor een gezin, bestaande uit maximaal 5 personen. In het geval van kamerverhuur/woningdelen is er geen sprake van een gedeeld huishouden waarin de bewoners door middel van een familieband met elkaar zijn verbonden. Vandaar het maximum van 4 personen.

⁴⁴ Overgenomen uit [COARFPvE](#) (2020), p.27.

⁴⁵ [EUAA-richtsnoer](#), norm 8. De EUAA-richtsnoer is een document van het asielagentschap van de EU waarin de minimumnormen uit de Opvangrichtlijn worden gespecificeerd.

⁴⁶ De [Handreiking doorstroomlocatie](#) hanteert een maximum van 8 personen of 6 kamers. Aangezien in deze notitie wordt uitgegaan van 1 persoon per kamer, gaat deze notitie uit van een maximum van 6 personen.

4.3.2. Vereisten van veiligheid, gezondheid en energiezuinigheid

- De locatie is brandveilig.
- De locatie is waterdicht. Badkamers zijn schimmelvrij.
- Er is voldoende ventilatie in het gebouw.
- Het gebouw is zo energiezuinig mogelijk.
- De eigen leefruimte is uitgerust met een eigen thermostaat om de temperatuur in de ruimte te kunnen bepalen.
- Er is een collectieve wifi voorziening, die 24/7 toegankelijk is in de eigen leefruimte. De kosten zijn verrekend in de service kosten.
- Op locaties met veel bewoners raakt het wifi netwerk snel overbelast. Op grote locaties is er een tweede wifi netwerk beschikbaar exclusief voor scholieren, inburgeraars en studenten, zodat zij niet belemmerd worden in hun scholing en opleiding.
- Noodzakelijke reparaties worden zo snel mogelijk uitgevoerd.
- Bewoners hebben toegang tot een wasmachine op de woonlocatie, en bij voorkeur ook tot een droger gezien de beperkte eigen ruimte (maximaal 12 personen per wasmachine).
- Bij locaties groter dan een eengezinswoning is de handhaving van hygiënenormen de verantwoordelijkheid van het locatiemanagement ⁴⁷ (zie paragraaf 4.4. voor meer informatie). Bewoners zijn zelf verantwoordelijk voor het schoonhouden van hun eigen kamers. Onderlinge afspraken zijn gemaakt over het schoonhouden van gezamenlijke ruimten.
- Eengezinswoningen die ingezet worden voor kamerverhuur worden alleen verhuurd aan of mannen of vrouwen. Daarnaast zal in de praktijk extra rekening moeten worden gehouden met statushouders behorende tot de groep LHBTIQ+. Dit in verband met de veiligheid. Zie voor meer informatie paragraaf 4.8. over personen in een kwetsbare positie.

Let op: in de praktijk lijken er meer voorzieningen te ontstaan gericht op mannen. Vooral in kleine gemeenten met een lage taakstelling kan dit betekenen dat vrouwen langer in de asielopvang moeten wachten op huisvesting. Deze ongelijkheid moet worden voorkomen, bijvoorbeeld

middels regionale uitwisseling tussen koppelgemeenten. Van belang daarbij is dat er ook 'omkoppeling' plaatsvindt: uitgangspunt is dat tijdelijke huisvesting plaatsvindt in de koppelgemeente.

4.3.3. De mogelijkheid de eigen leefruimte zelf in te richten

De statushouder krijgt de mogelijkheid de eigen leefruimte zelf in te richten ⁴⁸. Dit is van belang om een tijdelijke woonplek toch tot een thuis te kunnen maken. Het is de verantwoordelijkheid van de statushouder om de kamer bij vertrek op te leveren in vergelijkbare staat als dat het in ontvangst is genomen (bijv. met witte muren). Maak vooraf afspraken over de kosten van schade aan gemeenschappelijke zaken.

4.3.4. Recht op privacy en sociaal contact

Het is van groot belang dat de privacy altijd wordt gewaarborgd, zowel door medebewoners als locatiebeheer. Privacy staat soms op gespannen voet met veiligheid, maar juist vanwege de beperkte eigen ruimte is privacy van groot belang om bewoners eigen regie over de leefomgeving te geven. Hetzelfde geldt voor de mogelijkheid om bezoek te ontvangen. De ervaring leert dat gebrek aan privacy en het ontvangen van gasten beide een bron voor conflicten is. Dat betekent dat er, aanvullend op bovengenoemde eisen van afsluitbaarheid, geen inkijk is en de ruimte geluidsarm is:

- De eigen leefruimte is afsluitbaar met een sleutel.
- De eigen leefruimte wordt niet betreden door medebewoners en/of locatiemanagement zonder toestemming van de bewoner.
- Er worden duidelijke afspraken gemaakt over het ontvangen van bezoek en dit is in elk geval tussen 9 en 22 uur mogelijk.
- Er worden afspraken gemaakt over de mogelijkheid om voor een korte periode een logee te ontvangen (bijv. maximum aantal dagen, logees per keer en frequentie).
- Vrije ingang en uitgang van de locatie. Er is geen controlemechanisme op het in- en uitgaan van de locatie, bijvoorbeeld door middel van toegangspasjes.
- Er is geen meldplicht.

⁴⁷ Overgenomen uit COARFPvE (2020), p.23

⁴⁸ Zie ook het [onderzoek van de Woonbond](#) naar de ervaringen met het wonen in verplaatsbare flexwoningen, najaar 2024

4.3.5. Matching

Tot voor kort werd er in de woningmarkt relatief weinig ingezet op kamerverhuur of woningdelen. Initiatieven op dit vlak beperken zich in de regel tot studentenhuysvesting, woongroepen, hospita-verhuur en instellingen voor specifieke doelgroepen (ouderen of kwetsbare personen). In bijna al deze gevallen – met uitzondering van gedwongen opnamen – is het belangrijkste kenmerk **vrijwilligheid: bewoners bepalen zelf of zij gaan wonen in een onzelfstandige woonvoorziening**. Statushouders hebben geen inspraak in de toewijzing van een onzelfstandige tijdelijke woonvoorziening. Dat maakt de manier waarop matching plaatsvindt van groot belang. Problemen in de omgang tussen bewoners onderling vormen in de praktijk de belangrijkste bron van spanningen en ervaren overlast.

Het is wenselijk dat door COA of op gemeenteniveau een systeem wordt ingericht waarop statushouders kunnen aangeven dat zij in aanmerking willen komen voor onzelfstandige huisvesting. Een dergelijk systeem bestaat op dit moment (nog) niet.

- COA zet actief in op 'kansrijk koppelen'. Er wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met medische situatie, opleiding, werkervaring in het land van herkomst, ambities en sociaal netwerk.
- Een procedure is ingericht waarbij wordt nagegaan of er specifieke en objectieve gronden zijn die het wonen in een onzelfstandige woongelegenheden niet mogelijk maken ⁴⁹.
- Familiebanden, zoals bijvoorbeeld tussen meerderjarige alleenstaande broers en/of zussen, worden gerespecteerd en als plaatsingscriterium meegenomen in het matchingsproces, maar zijn niet leidend. Biedt inspraak op dit gebied aan betreffende statushouders. Het is niet vanzelfsprekend dat een familieband ook veiligheid biedt.

- Vergelijkbare culturele, taal- en religieuze achtergrond als matchingscriteria blijken in de praktijk niet automatisch te leiden tot een succesvolle matching. Met name als een statushouder afkomstig is uit een land van herkomst waarin sprake is van een burgeroorlog, is nationaliteit geen vanzelfsprekend criterium voor succes. Onderlinge kennismaking voorafgaande aan de plaatsing tussen bewoners, waarna er afzonderlijk evaluatie volgt met bestaande bewoners en met nieuwe bewoners blijkt in de praktijk de beste manier om te komen tot een goede match.

4.3.6. De mogelijkheid voor herplaatsing

In de praktijk komt het voor dat spanningen tussen bewoners zo hoog oplopen dat de bewoners gezamenlijk wonen niet langer als veilig ervaren. Herhuisvesting is in principe slechts mogelijk na afloop van een contractperiode. Dat beperkt de mogelijkheid tot herplaatsing in de praktijk. Daarom is dit probleem van veiligheid zeer moeilijk oplosbaar.

- Voorafgaand aan de start van een woonlocatie bestaande uit onzelfstandige woonunits wordt er een plan uitgedacht hoe te handelen in het geval er een onveilige situatie ontstaat tussen bewoners onderling.
- Soms zal de inzet van extra beveiliging de enig mogelijke oplossing lijken, ook als de inzet van beveiliging disproportioneel is ten opzichte van de omvang van de locatie. Dat is niet alleen een extra kostenpost, het heeft ook negatieve consequenties voor het welzijn en de privacy van medebewoners.
- Herplaatsing mag niet leiden tot het verlies van onderdak ⁵⁰. Ook verlies van werk, school of het afbreken van een inburgeringstraject is onwenselijk.

⁴⁹ [EUAA-richtsnoer 2016](#), indicator 4.1.; [EUAA-richtsnoer 2024](#), norm 22.

⁵⁰ [Arrest Haqbin](#). Voor toelichting op het arrest Haqbin: [224789.pdf](#)

4.3.7. Huisregels en sanctionering

- Huisregels en locatieregels worden opgesteld in samenspraak met bewoners. Hou daarbij in het oog dat het hier om huisvesting gaat, en niet om opvang. Het is belangrijk dat bewoners zoveel mogelijk eigenaarschap houden over hun eigen leefruimte. Nieuwe bewoners hebben inspraak over al bestaande afspraken.
- Gemaakte afspraken worden schriftelijk vastgelegd en duidelijk gecommuniceerd en toegelicht in een taal die men begrijpt.
- De eindverantwoordelijkheid van het handhaven van de locatieregels ligt bij het sociaal (locatie)beheer en/of gemeente. De bewoners bespreken samen wat de maatregelen zijn die getroffen worden in geval van het niet naleven van de huisregels. Daarin is er sprake van een escalatieladder. Bewoners moeten eigenaarschap hebben over hun eigen leefruimte. Uitgangspunt is om het niet naleven van regels in eerste instantie altijd aan te kaarten door middel van een gesprek en wederhoor. De maatregelen zijn schriftelijk vastgelegd en duidelijk gecommuniceerd en toegelicht in een taal die men begrijpt.
- Verplichtingen worden opgenomen in het huurcontract⁵¹.

4.3.8. Gezamenlijke ruimte

Uiteraard is het geen vanzelfsprekendheid dat er onder bewoners een vriendschappelijk contact ontstaat of zelfs nieuwe vriendschappen. In de praktijk zien we dat door verminderde privacy en mogelijke spanningen, bewoners de gemeenschappelijke ruimte kunnen gaan mijden. Daarnaast kunnen taalbarrières een belangrijke rol spelen in de mate waarin er contact tussen bewoners mogelijk is.

Desondanks of misschien juist daardoor is het van belang dat een ontmoetingsruimte wordt ingericht, zowel binnen als buiten. De grootte van deze gezamenlijke ruimte is afgestemd op het aantal bewoners dat er gebruik van kan maken. De gemeenschappelijke (buiten)ruimte is voorwaardelijk voor de mogelijkheid van gezamenlijke activiteiten en ontmoetingen, en daarmee het ontstaan van vriendschappelijk contact. De gezamenlijke ruimte is beschikbaar voor eigen initiatieven en georganiseerde activiteiten.

Voor meer informatie over woningdelen:

- [Woningdelen | Aedes](#)
- [Zeven varianten voor woningdelen - Platform31 | Kennis en netwerk voor stad en regio](#)
- [Evaluatie TRSHV](#)
- [Handvatten woningdelen voor corporaties | Platform31](#)

4.4. Woonbeheer, sociaal beheer en beveiliging

Twee factoren beïnvloeden of en de mate waarin woonbeheer, sociaal beheer en beveiliging nodig is op een tijdelijke woonlocatie: 1) de grootte van de locatie en het aantal bewoners, en 2) of woningen zelfstandig of onzelfstandig zijn. Er geldt: hoe groter de locatie en onzelfstandiger de huisvesting, hoe meer er geïnvesteerd zal moeten worden in woonbeheer, sociaal beheer en beveiliging. Betrek bewoners zoveel mogelijk bij de vormgeving van (sociaal) beheer. Zie ook paragraaf 4.5. hieronder over de bewonerscommissie.

- Het woonbeheer past bij de locatie. Onder **woonbeheer** verstaan we het proces van het beheren en onderhouden van de tijdelijke woonlocatie en de directe woonomgeving. Woonbeheer bevat de volgende taken:
 - vuilafvoer
 - reparaties
 - schoonmaak
 - brandveiligheid incl. brandoefeningen bij grotere locaties
 - BHV-training medewerkers
 - Aanschaf en beheer materialen gemeenschappelijke (buiten)ruimte
- Er is voldoende sociaal beheer aangesteld, bijvoorbeeld uitgevoerd door een (lokale) welzijnsorganisatie. De mate van sociaal beheer is passend bij de grootte van de locatie en mate waarin bewoners gebruik maken van gedeelde voorzieningen. Onder **sociaal beheer** verstaan we het bevorderen van een prettige, veilige en leefbare woonomgeving voor bewoners. In de praktijk gebeurt het soms dat woonbeheer en sociaal beheer wordt gecombineerd onder de noemer **locatiemanagement**. Sociaal beheer omvat de volgende taken:
 - Het signaleren van problemen
 - Systematische distributie van ingekomen post
 - Ondersteuning bij het opstellen van huisregels
 - Handhaving huisregels en maatregelenbeleid
 - Het bemiddelen bij overlast
 - Het signaleren en adresseren van discriminatie
 - Het stimuleren van bewonersparticipatie
 - Het onderhouden van contacten met bewoners, omwonenden en relevante organisaties
 - Monitoring en evaluatie
- Medewerkers die zich bezighouden met het sociaal beheer zijn daarvoor opgeleid en ontvangen zo nodig aanvullende scholing. Scholing richt zich op:
 - Omgang met bewoners waarin talenten /behoeften centraal staan
 - Huisregels, klachtenprocedure en maatregelenbeleid
 - Het erkennen en adresseren van discriminatie
 - Omgang met agressief gedrag en de-escalatie
 - Trauma gerelateerd gedrag
 - Cultuur sensitief werken
 - Het bevorderen van sociale cohesie in de omgeving

⁵¹ Zie voor meer informatie standaard huurcontract: [Model huurcontract voor onzelfstandige woonruimte \(kamers\) bij de verhuurder in huis, inclusief opnamestaat.](#)

- Indien er beveiliging van de locatie nodig is, is deze proportioneel, gericht op de veiligheid van bewoners en zo ingericht dat de privacy van bewoners wordt gerespecteerd. Onder **beveiliging** verstaan we het geheel van maatregelen en activiteiten die gericht zijn op het beschermen van personen, objecten en medewerkers in geval van dreigingen, diefstal, geweld of schade.
- In de praktijk zijn er uiteenlopende ervaringen in het combineren van beveiliging en sociaal beheer. Sommige gemeenten hebben goede ervaringen met het beleggen van beveiliging en sociaal beheer bij één en dezelfde partij. In andere gevallen blijkt het juist wenselijk beveiliging en sociaal beheer afzonderlijk van elkaar in te richten. Belangrijk is om het besluit de beveiliging en sociaal beheer te beleggen bij één of juist afzonderlijke partijen met regelmaat te evalueren.
- Er is terugkerend regulier overleg tussen sociaal beheer, gemeenten en zorgaanbieders waardoor signalen en klachten van bewoners en omwonenden worden besproken. Met inachtneming van de privacy van bewoners kunnen middels dit overleg (sociale) problemen en (individuele) zorgbehoeften vroegtijdig worden opgepakt.

4.5. Bewonerscommissie

Een representatieve bewonersraad betreft statushouders en andere bewoners bij het beheer van de locatie ⁵² (zowel grootschalig als kleinschalig). Bewoners krijgen de kans om hun mening te geven over zaken die hun dagelijks leven op locatie beïnvloeden. Hoe meer gedeelde voorzieningen en hoe beperkter de privacy op locatie, hoe belangrijker het is dat een inspraakprocedure/inspraakorgaan de bewoners betreft bij het beheer van de locatie en de activiteiten die op de locatie worden georganiseerd. Dit is van belang voor de mate waarop statushouders regie kunnen houden over hun directe leefomgeving. Het draagt bij aan hun waardigheid en welzijn.

- Er is structurele inspraak van bewoners georganiseerd op de locatie. Het is de taak van de gemeente en/of woningcorporatie om de inspraak van bewoners te bevorderen.
- Er is effectieve participatie van bewoners in het dagelijks beheer van de locatie en in de activiteiten die worden georganiseerd op of rondom de tijdelijke woonlocatie.

Voor meer informatie:

➤ [Wet op het overleg huurders verhuurder \(Overlegwet\) | Woonbond](#)

4.6. Klachtenprocedure

Wanneer mensen van mening zijn dat hun rechten worden geschonden, dan hebben zij het recht om een klacht in te dienen. Bijvoorbeeld als het gaat om een veilige leefomgeving, discriminatie, overlast of hun toegang tot zorg. Dit zogenaamde recht op toegang tot een effectief rechtsmiddel is onderdeel van zowel internationale mensenrechten als het Nederlandse bestuursrecht ⁵³.

Een zorgvuldige en onafhankelijke klachtenprocedure betekent dat:

- Een onafhankelijke instantie de klachtenprocedure uitvoert.
- De klachtenprocedure van de betrokken instanties is gecommuniceerd naar bewoners in begrijpelijke taal. Bewoners zijn geïnformeerd over de mogelijkheid een klacht in te dienen en weten hoe zij dit moeten doen/waar zij hierbij hulp kunnen vragen. De informatie over de klachtenprocedure wordt herhaald indien een bewoner een klacht kenbaar maakt.
- Er een deugdelijk en objectief onderzoek volgt naar aanleiding van een klacht. Minimaal wordt er hoor en wederhoor toegepast. Er is een termijn gesteld waarop de klacht in behandeling moet zijn genomen, en de klacht wordt vertrouwelijk opgepakt ⁵⁴.
- De bewoner op de hoogte wordt gebracht van de conclusies van het onderzoek en de maatregelen die naar aanleiding van de klacht worden getroffen.
- De bewoner is geïnformeerd over mogelijke vervolgstappen als een klacht niet wordt opgelost.

⁵² Betrokkenheid bij de beheer van een locatie wordt aanbevolen vanuit de opvangrichtlijn en de EUAA; EUAA-richtsnoer opvang 2024 Guidance on reception, p. 69

⁵³ Art. 2 lid 3a [Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten](#) (IVBPR); Art. 13, [EVRM](#), hoofdstuk 9 [Algemene wet bestuursrecht](#) (Awb); Collega van de Rechten van de Mens, 'Aanbevelingen mensenrechten in Heumensoord'.

⁵⁴ Collega van de Rechten van de Mens, 'Aanbevelingen mensenrechten in Heumensoord'

Vanuit de praktijk kunnen we de vuistregel hanteren “hoe minder regie mensen hebben over hun directe woon- en leefomgeving, hoe klachtgevoeliger deze omgeving is”. Bewoners moeten ook de mogelijkheid hebben om te klagen over gedragingen door medebewoners, medewerkers van betrokken instanties en de (collectieve) voorzieningen⁵⁵. In sommige gevallen betekent dit uitbreiding van bestaande klachtenprocedures. In grootschalige complexen of wijken bestaande uit (on)zelfstandige huisvesting dient een vertrouwenspersoon/klachtenfunctionaris te worden aangesteld en bekend gemaakt bij bewoners. Het is raadzaam dat een klachtenfunctionaris proactief met bewoners in gesprek treedt om problemen vroegtijdig te signaleren en te adresseren.

4.7. Contracten

- Sinds de ingang van de **Wet vaste huurcontracten** op 1 juli 2024 zijn vaste huurcontracten de norm. Dit geldt voor zowel zelfstandige als onzelfstandige woonvormen. Er geldt een uitzondering voor statushouders. Gemeenten kunnen statushouders een tijdelijk huurcontract aanbieden voor maximaal twee jaar in afwachting van permanente vervolghuisvesting⁵⁶. De gemeente is wettelijk verplicht om het tijdelijk huurcontract na twee jaar op te volgen met (een woning geschikt voor) een vast huurcontract.
- Een statushouder krijgt een eigen huurcontract, ook in het geval van onzelfstandige huisvesting.
- **Doelgroepenverhuur**: statushouders kunnen tijdelijk huisvesting krijgen op een locatie bestemd voor doelgroepenverhuur wanneer zij binnen de doelgroep vallen,

Zorg in het geval van studentenhuishuisvesting voor vervolghuisvesting, met name voor alleenstaande jongeren. Afhankelijk van de wachttijd kan dit in sommige gemeenten door middel van reguliere inschrijving bij een woningcorporatie. Bij wachttijden langer dan 5 jaar volstaat dit niet. Zo kent Amsterdam een ‘ruggesteun regeling’ voor studerende statushouders die na 5 jaar nog geen zelfstandige woonruimte hebben gevonden. Een ander mooi initiatief uit de praktijk van de gemeente Leiden: [Over 'Op je plek in de zorg' - Op je plek in de zorg](#)

bijvoorbeeld als het gaat om doelgroepenverhuur voor studenten en/of ouderen. Ook in deze gevallen wordt er een vast contract afgegeven, maar bestaat er de mogelijkheid tot opzegging indien persoon niet meer tot de doelgroep behoort⁵⁷.

- Maak geen gebruik van een gebruikersovereenkomst. Huisvesting, ook tijdelijk, is op contractbasis⁵⁸. Dit is belangrijk voor het recht op gezinshereniging⁵⁹. Let op: na het afsluiten van een gebruikersovereenkomst geldt niet de mogelijkheid om gebruik te maken van bovengenoemde uitzondering uit de Wet vast huurcontracten om statushouders eerst een tijdelijk huurcontract aan te bieden. Die geldt namelijk alleen voor ‘vergunninghouders (statushouders) die direct uit een COA opvanglocatie komen’⁶⁰. Na een gebruikersovereenkomst hebben statushouders direct recht op een vast huurcontract.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ [Vast huurcontract weer de norm | Huurbescherming en huurcontracten | Home | Volkshuisvesting Nederland](#)

⁵⁷ [Welke regels gelden als ik een woning aan een bepaalde doelgroep verhuur? | Rijksoverheid.nl](#)

⁵⁸ In de handreiking ‘doorstroomlocatie’ van april 2025 wordt er de mogelijkheid geboden om een gebruikersovereenkomst af te sluiten. Doorgaans worden gebruikersovereenkomsten alleen ingezet bij leegstandsbeheer of antikraakwoningen.

⁵⁹ Indien het Tweestatusstelsel wordt ingevoerd geldt er het ‘huisvestingsvereiste’. Statushouders onder subsidiaire bescherming dienen een huurcontract te kunnen overhandigen alvorens zij in aanmerking kunnen komen voor gezinshereniging.

⁶⁰ Het ‘Besluit specifieke groepen tijdelijke huurovereenkomsten’ bepaalt dat het moet gaan om (Art. 1, onder h): “vergunninghouders die direct voorafgaand aan de huurovereenkomst in een opvangcentrum als bedoeld in artikel 1 van de Wet op het Centraal Orgaan opvang asielzoekers verbleven en woonruimte huren in afwachting van definitieve huisvesting door de betrokken gemeente.”. [Vast huurcontract weer de norm | Huurbescherming en huurcontracten | Home | Volkshuisvesting Nederland](#)

4.8. Personen in een kwetsbare positie

Er dient rekening gehouden te worden met de behoeften van personen in een kwetsbare positie. Dit zijn statushouders met bijzondere huisvestingsbehoeften. Naast minderjarigen (zie paragraaf 4.9.) zijn personen in een kwetsbare positie: personen met een handicap, ouderen, zwangere vrouwen, LHBTIQ+-ers, slachtoffers van mensenhandel, personen met ernstige ziekten, personen met mentale stoornissen, inclusief PTSS, en personen die folteringen hebben ondergaan, zijn verkracht of aan andere ernstige vormen van psychologisch, fysiek of seksueel geweld zijn blootgesteld ⁶¹.

- Medewerkers sociaal beheer nemen een intake af bij iedere nieuwe bewoner en vragen of er speciale behoeften zijn ten aanzien van de huisvesting. Bij het signaleren van een zorgbehoefte wordt de juiste medische hulp ingeschakeld ⁶².
- Een daartoe bevoegde professional doet onderzoek naar de specifieke huisvestingsbehoeften van personen in een kwetsbare positie. Indien nodig, wordt in die behoeften voorzien ⁶³.
- Voor mensen in een kwetsbare positie, van wie de bijzondere behoeften niet vervuld kunnen worden op de tijdelijke huisvestingslocatie, geldt een duidelijk en actief (her)plaatsingsbeleid naar passende huisvesting.

4.9. Gezinnen met minderjarige kinderen

Tijdelijke huisvesting is niet geschikt voor gezinnen met kinderen. Een huis dat als thuis voelt, is voor ieder kind de basis om veilig te kunnen opgroeien ⁶⁴. Kinderen met een vluchtachtergrond hebben vaak een lange periode van angst en onzekerheid achter de rug. Verhuizingen moeten zoveel mogelijk worden voorkomen en de eenheid van het gezin gewaarborgd. In veel gevallen zijn kinderen langere tijd gescheiden geweest van (een van) hun ouders en zijn zij tijdens de asielpprocedure al een aantal keren verhuist. Onderzoek wijst uit dat de vele verhuizingen leiden tot psychische problemen en leerachterstanden ⁶⁵.

- Heeft een statushouder die in een tijdelijke woning woont een aanvraag gedaan voor gezinshereniging die door de IND is ingewilligd, dan wordt er aan de statushouder permanente woonruimte aangeboden die past bij de omvang van het gezin ⁶⁶.
- Indien tijdelijke huisvesting onvermijdelijk is, is het van belang dat gezinnen worden gehuisvest in een zelfstandige woning in de koppelgemeente. Dit is van belang voor de stabiliteit, rust, veiligheid en de mogelijkheid een eigen thuis te creëren voor het gezin.
- Ouders en kinderen hebben aparte slaapruidtes. Dit is van belang voor de privacy van ouders en kinderen. Schoolgaande kinderen hebben een plek om huiswerk te kunnen maken.
- Kinderopvang is goed bereikbaar met het openbaar vervoer.
- Kinderen kunnen meedoen met spel-, recreatie- en buitenactiviteiten. Dit houdt verband met hun recht op ontwikkeling ⁶⁷.

⁶¹ In de herziene Opvangrichtlijn worden hier ook onder gerekend: slachtoffers van gender gerelateerd geweld, vrouwelijke genitale verminking, kind huwelijken of gedwongen huwelijken, of geweld met een seksueel, gender gebaseerd, racistisch of religieus motief onder personen in een kwetsbare positie. Zie artikel 24 herziene Opvangrichtlijn (2024/1346).

⁶² Dat kan gaan om een verwijzing naar de huisarts maar ook doorverwijzing naar andere instanties kunnen van belang zijn, zoals tandarts, jeugdzorg, meldpunt discriminatie, GGD. In het geval van slachtoffers van gender gerelateerd geweld is ook laagdrempelige toegang tot informatie en hulp noodzakelijk naar een organisatie als Veilig Thuis.

⁶³ Aanbevelingen mensenrechten in noodopvang Heumensoord, p. 7.

⁶⁴ Ongehoord! De onzichtbaarheid van kinderen bij huisvestingsproblemen

⁶⁵ Uitkomsten toezicht asielopvang 2024 | Publicatie | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd; Leefomstandigheden van kinderen in asielzoekerscentra en gezinslocaties | Defence for Children; Leefomstandigheden van kinderen (2021)

⁶⁶ Zie voor meerdere mogelijkheden 'Handreiking versnelde huisvesting statushouders' (onder 4.2.)

⁶⁷ Artikel 6, Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind (IVRK)

4.10. Toegang tot onderwijs

Toegang tot onderwijs is een voorwaarde waaraan voorafgaand aan het openen van een locatie moet zijn voldaan. Wat de toegang tot onderwijs uitdagend kan maken bij tijdelijke huisvesting, is de grootte van de tijdelijke woonlocatie.

- Minderjarige kinderen kunnen zo snel mogelijk naar school⁶⁸. Dit moet dezelfde toegang tot onderwijs zijn als voor alle andere kinderen en jongeren geldt, onder vergelijkbare omstandigheden en van dezelfde kwaliteit⁶⁹. Vrije schoolkeuze van de ouders wordt gerespecteerd⁷⁰.
- Jongeren van 12 tot 18 jaar hebben toegang tot regulier middelbaar onderwijs of de internationale schakelklas (ISK).
- Peuters hebben toegang tot voorschoolse educatie.
- Om de continuïteit in het onderwijs te waarborgen worden kinderen bij doorverhuizing niet overgeplaatst naar een andere school. Daarom is het van belang dat minderjarige kinderen in de koppelgemeente wonen en naar school gaan, en dat jongeren naar school gaan op redelijke afstand van de woning (zie 4.1. ligging en omvang). Verhuizingen vinden plaats tijdens schoolvakanties en niet tijdens een lesperiode.

Voor meer informatie over nieuwkomersonderwijs:

➤ [Website van LOWAN](#)

4.11. Toegang tot gezondheidszorg

Bij het openen van een locatie moet er voldoende capaciteit in de eerstelijnszorg zijn alvorens een locatie wordt geopend. Een tekort aan huisartsencapaciteit bij omvangrijke projecten wordt opgelost door het aanstellen van een huisarts ter plaatse. In de praktijk wordt soms ook een extra praktijkondersteuner 'vluchtelingen' aangesteld. Ga ook in gesprek over de capaciteit met andere eerstelijns zorgaanbieders zoals GGD, tandarts, apotheek en geboortezorg.

- Bij de koppeling van een statushouder aan een gemeente houdt het COA rekening met lopende medische behandelingen.
- Overdracht vindt plaats voor de verhuizing.
- De statushouder wordt na uitplaatsing uit het asielzoekerscentrum begeleid bij de aanvraag van een zorgverzekering en indien van toepassing ook bij de aanvraag van zorgtoeslag.
- De statushouder wordt na aankomst ingeschreven bij een lokale huisartsenpraktijk. De statushouder is geïnformeerd over het recht op vrije keuze voor een huisarts. Daarnaast heeft de statushouder bij wet vrij toegang tot de huisarts, zonder tussenkomst van een

locatiemanager/woonbeheerder.

- Eerstelijns zorgverleners maken gebruik van tolkenfaciliteiten, daartoe hebben zij een verplichting als dat nodig is voor de kwaliteit van zorg. Kinderen worden niet ingezet als tolk. Zie www.zoschakeltueentolkin.nl voor tips per beroepsgroep en telefoonnummers van de tolkbureaus.
- Het consultatiebureau is op loopafstand of met het openbaar vervoer goed bereikbaar.
- Statushouders hebben toegang tot informatie over preventieve gezondheid en het Nederlands zorgstelsel in een begrijpbare taal.
- Voor veel statushouders geldt, net als voor veel Nederlanders, dat er een financiële drempel is in de toegang tot tandartszorg. Mondzorg voor volwassenen is niet in het basispakket opgenomen. Voor kinderen is dat wel het geval. Daarom is het belangrijk kinderen in te schrijven bij een tandarts. Veel statushouders kampen met gebitsproblemen omdat zij langere tijd geen toegang hadden tot tandartszorg. Vergoed eventueel noodzakelijke tandartskosten of de aanvullende verzekering die specifiek voor deze zorg moet worden afgesloten.
- Vergoed bij aantoonbare financiële obstakels de noodzakelijke medische kosten die niet gedekt worden door de verzekering, bijv. zelfzorgartikelen, medicatie, reiskosten ziekenhuis, bril/lenzen.

Meer informatie over gezondheidszorg aan statushouders:

➤ [Website van Pharos](#)

⁶⁸ In het basisonderwijs is er een wettelijke zorgplicht om binnen zes weken passend onderwijs te bieden. Uiterlijk binnen twee maanden is er toegang tot onderwijs in de koppelgemeente, zie Art. 16 van de *Herziene Opvangrichtlijn* (2024/1346).

⁶⁹ *Ibid.*

⁷⁰ Dit recht is gebaseerd op de vrijheid van onderwijs, vastgelegd in Art. 23 van de [Nederlandse Grondwet](#).

5. Kwaliteitsnormen participatie en autonomie

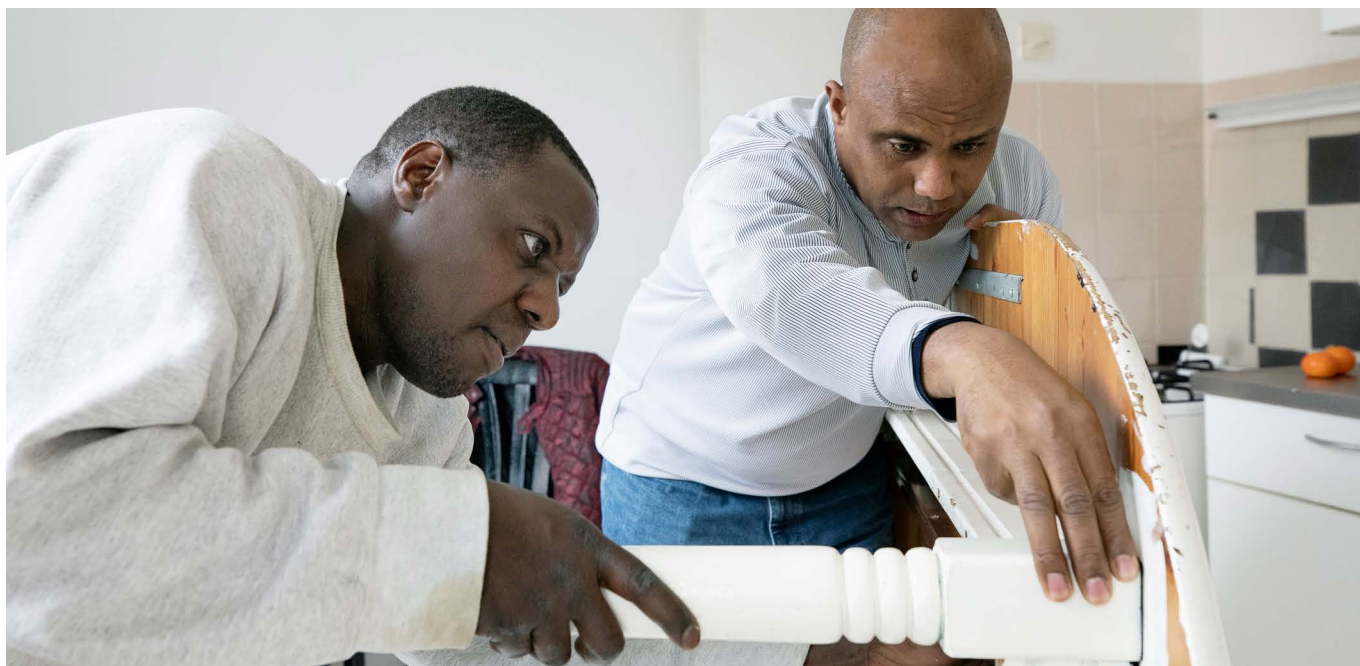
5.1. Financiële verstrekkingen

Statushouders hebben een groot risico op armoede en behoren tot de laagste inkomensgroep van Nederland ⁷¹. Dit geldt met name bij de start van hun zelfstandige deelname aan de Nederlandse samenleving. Verhuizingen zijn voor iedereen een dure aangelegenheid. Dat geldt in nog sterkere mate voor statushouders die vaak met niet meer dan een koffer met kleding starten op de woningmarkt. Het moment van verhuizen naar een (tijdelijke) woning en het moment van doorverhuizing van een tijdelijke woning naar een permanente woning brengt risico's op het ontstaan van financiële schulden met zich mee.

In het geval dat statushouders worden gehuisvest in onzelfstandige huisvesting kunnen er aanvullende nadelige gevolgen zijn voor het inkomen van de statushouder. Deze informatie is beschreven in de deelparagraaf 5.1.1.. Onderstaande kwaliteitsnormen zijn van toepassing op statushouders, ongeacht of zij verhuizen naar zelfstandige of onzelfstandige tijdelijke huisvesting.

- Het verstrekken van een toereikende inrichtingsvergoeding, ook bij tijdelijke huisvesting en doorverhuizing. Hanteer voor de hoogte van de vergoeding/lening de Prijzengids van het Nibud voor bestedingen uit de bijzondere bijstand ⁷². Vanuit het oogpunt van preventie van armoede verdient het de voorkeur om de inrichtingsvergoeding en/of stofferingskosten te verstrekken als gift.

- Het organiseren van een regeldag en procesmatige spoedbehandeling van aanvragen. Tijdens een regeldag wordt minimaal geregeld:
 - BRP-overschrijving naar het nieuwe adres
 - De bezichtiging van de (tijdelijke) woning
 - Het ondertekenen van het huurcontract
 - Indien van toepassing het aanvragen van de bijstandsuitkering
 - Zet de aanvraag van toeslagen in gang, met als ingangsdatum het tekenen van het huurcontract. Voor zorgtoeslag geldt als ingangsdatum de start van zorgverzekering.
- Het betalen door de gemeente van de eerste huur als een gift, omdat statushouders in die eerste maand nog geen huurtoeslag heeft gekregen. Zo wordt een financieel gat voorkomen en belandt een statushouder niet in de schulden.
- Bij doorverhuizing van een tijdelijke woning naar een permanente woning worden statushouders geconfronteerd met een periode van dubbele huur. Een verhuizing kost immers tijd, de nieuwe woning moet woonklaar worden gemaakt. Dubbele huurlasten in combinatie met verhuiskosten vormen een groot risico op het ontstaan van schulden. Indien nodig verstrekt de gemeente een lening die dubbele huurlasten compenseert.
- Het verstrekken van een lening door de gemeente ter hoogte van de borg die gevraagd wordt voor de (tijdelijke) woning. Dit geldt ook bij het doorverhuizen van een tijdelijke woning naar een permanente woning. De ervaring leert dat er sprake is van een

⁷¹ [Samenvatting - Armoede en sociale uitsluiting 2023 | CBS](#)

⁷² In de Prijzengids wordt gewerkt met 'inboedelpakketten' o.a. voor een statushouder die een woning moet inrichten. Het gaat om gangbare prijzen waarvoor een product verkrijgbaar is en er is hierbij geen rekening gehouden met de afschrijftermijn (van bijvoorbeeld 5 jaar voor servies en 10 jaar voor meubels).

[Prijzengids 2024-2025 | Nibud Webwinkel](#)

overbruggingsperiode tussen het terugbetalen van de borg op de tijdelijke woning en de noodzaak borg te betalen voor de permanente woning. Hierdoor ontstaat er een tijdelijk financieel 'gat'.

- Het vertrekken van bijzondere bijstand door de gemeente. Voorzie minimaal in een vergoeding van de noodzakelijke reiskosten (of indien mogelijk een fiets) en de kosten die gemaakt moeten worden om aan de inburgeringsplicht te voldoen. Verstrek daarnaast een laptop vergoeding voor jongvolwassen statushouders die een opleiding of studie volgen.
- Alleenstaande jongere statushouders (18-21 jaar) bevinden zich in een bijzondere situatie. Achttien jaar is jong om volledig op eigen benen te moeten staan. Voor jongeren tot 27 jaar geldt een zoektermijn van vier weken: de bijstand gaat pas vier weken na aanvraag in, waarbij de jongere moet aantonen dat hij serieuze pogingen heeft gedaan om werk te vinden⁷³. Hanteer bij alleenstaande statushouders geen zoektermijn bij de aanvraag van een bijstandsuitkering.
- De tweede uitzondering voor alle jongeren betreft de hoogte van de bijstandsnorm. Die is voor 18- tot 21-jarigen slechts € 332 per maand⁷⁴ terwijl een alleenstaande vanaf 21 jaar € 1.345 per maand ontvangt⁷⁵. Wel kunnen jongeren die nog (voortgezet) onderwijs volgen daarvoor een tegemoetkoming ontvangen⁷⁶. Bij elkaar opgeteld is dit echter onvoldoende voor het voeren van een zelfstandig huishouden. Verstrek een 'jongerentoeslag' in de vorm van bijzondere bijstand in aanvulling op de uitkering.
- De ervaring leert dat een huurachterstand, onbetaalde ziektekostenzekering en/of onbetaalde elektriciteitsrekening een belangrijk signaal is voor schuldenproblematiek. Informeer als woningbouwcorporatie de statushouder en de gemeente zo snel mogelijk bij een huurachterstand in de eerste maanden na (tijdelijke) huisvesting of doorverhuizing naar permanente huisvesting. De Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) verplicht om huurachterstand tijdig te melden bij de gemeente. Deze meldplicht (vroegsignalering) ligt ook bij energiebedrijven en zorgverzekeraars. Meldt de betalingsachterstand altijd eerst bij betrokkene zelf.

5.1.1. Aanvullende aandacht voor financiën bij onzelfstandige huisvesting

Onzelfstandige huisvesting kan nadelige gevolgen hebben voor het inkomen van de statushouder. Gedeelde kosten kunnen daarnaast conflicten veroorzaken.

- *Gedeelde kosten gas, water en elektriciteit*
Het delen van de energierekening bij onzelfstandige huisvesting kan in de praktijk een bron van conflict zijn. Het eerlijk opsplitsen van een gezamenlijke rekening per bewoner wordt bijv. bemoeilijkt doordat 1) verschillende leefruimten/slaapkamers op één en dezelfde elektriciteitsgroep kunnen zijn aangesloten; 2) de stookkosten van de een kan nadelig of voordelig uitpakken voor de stookkosten van aangrenzende ruimten, en 3) douchegebruik veroorzaakt hoog gasverbruik en dit is over het algemeen niet individueel meetbaar.
- Wanneer individuele meting onmogelijk is worden gezamenlijke stroomkosten gedeeld over het aantal bewoners, en worden warmtekosten verdeeld op basis van vloeroppervlak. Bij iedere wisseling van de bewonerssamenstelling wordt er een meting gedaan.
- Er is een slimme meter geïnstalleerd in de woonvoorziening.

Voor meer informatie over de financiële start van statushouders:

➤ [Rapport VluchtelingenWerk | Vliegen of vallen, naar een goede financiële start van statushouders in gemeente](#)

⁷³ Art. 42, lid 2 Participatiewet

⁷⁴ Art. 20 Participatiewet

⁷⁵ Art. 21 Participatiewet

⁷⁶ Zie Tegemoetkoming scholieren - DUO

Een slimme meter maakt het mogelijk om per maand het energieverbruik op te vragen. Als een huurovereenkomst stopt, heeft de huurder recht op een afrekening van de kosten tot dat moment ⁷⁷.

- Bij verzoek om inzage worden de collectieve energiekosten inzichtelijk gemaakt voor bewoners ⁷⁸. Dit is met name van belang als er voorzien wordt dat de werkelijke kosten hoger liggen dan het afgesproken maandbedrag. Een hoge narekening kan statushouders in financiële problemen brengen.
- Er zijn onderlinge afspraken gemaakt over de temperatuur in de gezamenlijke ruimten, het gebruik van de douche, en het uitzetten van de verwarming in de persoonlijke leefruimte bij afwezigheid.
- Voor meer informatie over servicekosten: [website Woonbond](#)
- Houd rekening met de hoogte van de huur in het geval van onzelfstandige huisvesting, ook bij de jaarlijkse huurverhoging. Bij een gedeelde voordeur en gedeelde voorzieningen vervalt in de meeste gevallen het recht op huurtoeslag. Voor meer informatie: [Kan ik huurtoeslag krijgen? | Rijksoverheid.nl](#)
- Anderzijds is het van belang een huurprijs te hanteren die in verhouding staat tot algemeen gangbare huurprijzen, zoals corporaties aangaven in de evaluatie van de TRVHS:

“Het vragen van een lagere huur aan vergunninghouders, dan de standaard sociale huurprijs die gevraagd wordt aan huurders uit een andere doelgroep, kunnen bijdragen aan het onterechte imago dat vergunninghouders “alles cadeau krijgen”. Dit werd als onwenselijk beschouwd.”

Evaluatie [TRVHS](#), p. 17.

De hoogte van de huurprijs voor onzelfstandige woonunits in hetzelfde complex is voor zowel statushouders als andere bewoners hetzelfde.

- Onzelfstandige huisvesting kan nadelige gevolgen hebben voor het inkomen doordat fiscale toeslagen (zorgtoeslag, kinderopvangtoeslag en/of kindgebonden budget) worden gekort of stopgezet. Voor meer informatie, zie alinea 3.1.1. van het onderzoeksrapport van Significant: [Belemmeringen woonruimte delen](#)
- Onzelfstandige huisvesting beïnvloedt de hoogte van de uitkering nadelig middels de kostendelersnorm. Hoe meer personen van 21 jaar en ouder in één huis wonen, hoe lager de individuele bijstands-uitkering. Per situatie kan het echter verschillen of de kostendelersnorm wordt toegepast. Zie af van de kostendelersnorm. Voor meer informatie, zie alinea 3.1.2. van het onderzoeksrapport van Significant: [Belemmeringen woonruimte delen](#)

5.2. Inburgering

- **Overdracht voorinburgering:** er vindt een overdracht plaats vanuit de voorinburgering van COA naar de gemeente en/of aanbieder van het inburgeringstraject ⁷⁹.
- **Start inburgering:** Indien een statushouder nog in een azc wacht op huisvesting en dit azc gevestigd is in de koppelgemeente (en dus al in die BRP staat ingeschreven), kan in het azc al met de inburgering worden gestart ⁸⁰. Ook als het azc niet in de gekoppelde gemeente ligt, wordt deze gemeente geacht zoveel mogelijk in het azc te starten met de inburgering van de gekoppelde statushouder. Voor meer informatie: [Brede intake /PIP | Divosa](#)
- **Dualiteit:** de gemeente faciliteert het combineren van werk en inburgering. Het combineren van taal en participatie (dualiteit) is één van de leidende principes in het inburgeringsstelsel. Structureel vormgegeven samenwerking en kennisuitwisseling tussen gemeentelijke afdelingen Werk en Inkomen en Inburgering is hierin van essentieel belang.

Voor meer informatie:

- [Tijdljn](#) en [handreiking](#) op de website van de [VNG](#)
- informatie over inburgering op de website van [Divosa](#)

⁷⁷ [Art. 259 Burgerlijk Wetboek Boek 7](#). In lid drie staat dat als de huurovereenkomst wordt beëindigd, de huurder recht heeft op een afrekening van de kosten tot dat moment.

⁷⁸ [Art. 259 Burgerlijk Wetboek Boek 7](#). In lid vier staat dat er recht op inzage is in de achterliggende facturen die onderdeel uitmaken van de servicekosten.

⁷⁹ COA is wettelijk verplicht statushouders voorinburgering aan te bieden in de 14 weken dat zij na de statusverlening in een COA opvang verblijven in afwachting van huisvesting. Voorinburgering bestaat uit taallessen en kennisoverdracht over de Nederlandse maatschappij en arbeidsmarkt. [Staatscourant 2022, 26908 | Overheid.nl](#)

⁸⁰ *Ibid.*

5.3. Maatschappelijke begeleiding

De gemeente is verplicht om aan statushouders en hun familie- en gezinsleden maatschappelijke begeleiding te bieden ⁸¹. Belangrijk: maatschappelijke begeleiding is geen locatie-gebonden begeleiding, maar begeleiding op maat gericht op het versterken van zelfstandigheid en eigen regie van de individuele statushouder.

- Het recht op maatschappelijke begeleiding begint op het moment dat een statushouder is ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) in de koppelgemeente, ook als het gaat om tijdelijke huisvesting.
- Het is aan gemeenten zelf om te bepalen hoe lang de maatschappelijke begeleiding duurt. De duur en mogelijke verlenging van de maatschappelijke begeleiding is aangepast aan de persoonlijke behoefte van de statushouders. Tijdelijke huisvesting en doorverhuizing heeft invloed op (het moment van) de informatie-behoefte op specifieke onderdelen, met name wonen en financiën.
- Bij tijdelijke huisvesting loopt de maatschappelijke begeleiding door of wordt hervat op het moment dat een statushouder door verhuist naar permanente huisvesting. Op dat moment ontstaat er met name op het vlak van wonen opnieuw een informatie- en begeleidingsbehoefte.

Voor meer informatie over maatschappelijke begeleiding:

- > [Maatschappelijke begeleiding asielstatushouders | Divosa](#)
- > [Maatschappelijke begeleiding en integratie](#)

5.4. Financieel ontzorgen

Financieel ontzorgen is de verplichting voor gemeenten om bijstandsgerechtigde statushouders de eerste zes maanden na vestiging in de gemeente te ontzorgen.

Vanaf de datum dat de asielvergunninghouder recht op bijstand heeft, betaalt de gemeente een aantal vaste lasten vanuit de bijstandsuitkering ⁸². Afhankelijk van de individuele situatie van de statushouder kan de gemeente extra educatie of ondersteuning bieden. Financieel ontzorgen eindigt in principe na 6 maanden of eerder als het recht op bijstand eindigt. Financieel ontzorgen kan worden voortgezet na 6 maanden indien en zolang er gegronde redenen zijn dat een statushouder zonder hulp niet in staat is tot een verantwoorde besteding van zijn bestaansmiddelen ⁸³.

Er zijn twee momenten waarop de financiële verplichtingen van een statushouder sterk veranderen bij tijdelijke huisvesting: 1) wanneer een statushouder verhuist naar de tijdelijke woning, en 2) bij doorverhuizing naar een permanente woning.

- Het aanbod financieel ontzorgen is aangepast aan de woonsituatie van de statushouder en kan tijdelijk worden hervat of verlengd bij doorverhuizing naar een permanente woning wanneer daar een gegronde reden voor is. Dit geldt bijvoorbeeld in het geval dat een statushouder op dat moment zelf verantwoordelijk wordt voor vaste lasten die eerder in de tijdelijke woningvoorziening collectief werden verrekend.
- De statushouder ontvangt gerichte financiële educatie of begeleiding aangaande het opbouwen van financiële zelfredzaamheid. Het aanbod is aangepast op de behoefte van de betreffende statushouder en wordt tijdig geëvalueerd en waar nodig aangepast. Deze ondersteuning is niet gebonden aan de periode van financiële ontzorging. Het ondersteuningsaanbod kan in sommige gevallen juist bij uitstek worden aangeboden als de statushouders niet meer financieel ontzorgd wordt.

Voor meer informatie over de ruimte die gemeenten hebben in hun aanbod ontzorgen:

- > Op welk moment begin je met financieel ontzorgen? | [Divosa](#)
- > [Ondersteuning bij financieel ontzorgen](#)

⁸¹ De maatschappelijke begeleiding bestaat in ieder geval uit praktische hulp bij het regelen van basisvoorzieningen en voorlichting over basisvoorzieningen in de Nederlandse samenleving en thema's als wonen, inkomen, werk, zorg, onderwijs en opvoeding en de kennismaking met maatschappelijke organisaties. Art. 5.1. en 13 van de [Wi 2021](#)

⁸² Art. 56a van de [Participatiewet](#). Het gaat om huur, gas, water, stroom en de verplichte zorgverzekering

⁸³ Gegronde redenen: wanneer a. 'de belanghebbende zich in een problematische schuldsituatie bevindt. Of daarin dreigt te geraken'; of b. 'in situaties waarbij de belanghebbende beschermd moet worden tegen het afglijden in de maatschappij en tekortschiet in zijn zelfredzaamheid – zoals dakloosheid, psychosociale problemen, verslaving en schulden. Art. 57 van de [Participatiewet](#)

5.5. Werk

- Continuïteit van werk: indien een statushouder een arbeidscontract heeft tijdens het verblijf in het AZC, koppelt COA de statushouder aan een gemeente in de buurt van het werk, zodat het mogelijk is voor de statushouders het arbeidscontract te continueren.
- Toegang tot de arbeidsmarkt: de gemeente faciliteert ontmoetingsmomenten tussen (lokale) werkgevers en statushouders, bijvoorbeeld door middel van een regelmatig terugkerende banenmarkt.
- Arbeidstoeleiding: indien nodig wordt de statushouder gefaciliteerd in het opbouwen van digitale competenties, het opbouwen van een CV en sollicitatievaardigheden.
- Ondersteuning arbeidsparticipatie: de gemeente faciliteert begeleiding op maat, ook nadat statushouders voor het eerst werk hebben gevonden. Deze begeleiding richt zich op zowel statushouder als werkgever.
- Arbeidsrecht: de statushouder is geïnformeerd over zijn rechten en plichten op het gebied van werk en heeft toegang tot informatie bij vragen.
- Het programma Simpel Switchen wordt actief ingezet voor statushouders. Voor meer informatie:
 - [Flexibel wisselen tussen uitkering en werk \(Simpel Switchen\) | Participatiewet | Rijksoverheid.nl](#)
 - [Simpel Switchen | Divosa](#)

Voor meer informatie over arbeidsparticipatie:

- > [Voor gemeenten: training/ begeleiding statushouder naar werk](#)

5.6. Recreatie en ontspanning

Ontspanning is essentieel voor een goede lichamelijke en geestelijke gezondheid. Het verlaagt stress, verbetert de stemming en verhoogt de energie van mensen. Statushouders starten over het algemeen zonder lokaal sociaal netwerk en hebben beperkte financiële armslag. Daarom is het van belang aandacht te besteden aan voldoende recreatie en ontspanningsmogelijkheden op of rondom de woonlocatie.

- Statushouders krijgen informatie over en uitnodigingen voor recreatieve activiteiten in de buurt. Lokale sportverenigingen, culturele instellingen, bibliotheek, activiteitenverenigingen etc. worden betrokken bij de informatievoorziening.
- Er is een fysieke ruimte op de locatie waar statushouders en buurtbewoners op eigen initiatief collectieve activiteiten kunnen organiseren (schaaklessen, naailessen etc.) en waar zij elkaar kunnen ontmoeten (tafeltennissen, poolen, tv kijken, gamen etc.).
- Er is een proactieve informatievoorziening over zwemlessen en veilig zwemmen, voor zowel kinderen als volwassenen.
- Waar nodig krijgen statushouders financiële ondersteuning om te kunnen participeren in recreatieve activiteiten/sportactiviteiten in de omgeving van de woonlocatie.
- Er zijn fietsen op de locatie beschikbaar voor algemeen gebruik, of statushouders hebben beschikking over een eigen fiets.

Bij een Leergeldstichting in de gemeente kan een aanvraag gedaan worden voor hulp voor activiteiten op het gebied van onderwijs, sport, cultuur en welzijn. Meer informatie: [Stichting Leergeld | Startpagina](#)

6. Kwaliteitsnormen draagvlak en sociale cohesie

De voorbijgaande aard van tijdelijke huisvesting heeft ook consequenties voor bewoners in de omgeving waarin tijdelijke woningen zijn gevestigd. Er zal sprake zijn van meer wisselingen van bewoners en zorgen rondom overlast. Zowel de omvang als de mate van zelfstandigheid van de tijdelijke woonlocatie speelt hierbij een rol. Kleinschaligheid en zelfstandige woningen kunnen in de regel rekenen op meer draagvlak van buurtbewoners.

6.1. Opening van een huisvestingslocatie

Bij aanvang van een initiatief tijdelijk wonen, met name als het gaat om grootschalige locaties, kunnen heftige emoties ontstaan bij omwonenden. Het is belangrijk om tijdig in gesprek te gaan en te blijven met inwoners. Het gaat daarbij zowel om informatievoorziening, de mogelijkheid input te leveren, gehoord te worden en bereikbaarheid bij zorgen en/of klachten.

- Er wordt proactief geïnvesteerd in draagvlak. Werk aan een positief verhaal en gebruik menselijke termen; praat over mensen, buurtgenoten en solidariteit. Laat luide tegenstemmen niet de agenda bepalen ⁸⁴.
- Benadruk dat de locatie niet alleen bestemd is voor statushouders maar ook voor andere (urgent) woningzoekenden ⁸⁵.
- Communicatie met omwonenden is tijdig, transparant en eerlijk. Informatiebijeenkomsten voor omwonenden zijn op uitnodiging en aanmelding.
- Voorafgaand aan een bijeenkomst wordt er een risicoanalyse gedaan aangaande maatschappelijke onrust. Passende maatregelen worden getroffen.
- Omwonenden kunnen meepraten over de openbare ruimte rondom de locatie ⁸⁶. Luister naar zorgen over veiligheid en zet in op wederkerigheid. Inventariseer behoeften en wensen. Kom proactief en samen tot oplossingen: "Wat is er voor nodig om zorgen weg te nemen?".
- Gemaakte afspraken worden vastgelegd.
- Bewoners en omwonenden worden in de gelegenheid gesteld elkaar vooraf te ontmoeten.

Voor meer informatie:

- [Informeert bewoners goed en op tijd bij asielopvang om weerstand te voorkomen | Movisie](#)
- [Drie strategieën voor echte burgerparticipatie rondom asielopvang | Movisie](#)
- [Kennisdokument participatie](#)
- [Hoe je als gemeente werkt aan draagvlak opvang](#)
- [Agenda Maatschappelijke Onrust | VNG](#)

6.2. Ontmoetingen

- De mogelijkheid voor ontmoetingen tussen bewoners van de tijdelijke woonlocatie en bewoners in de buurt wordt gefaciliteerd. Dit kan door middel van samenwerking met lokale (vrijwilligers)organisaties, verenigingen en initiatieven.
- Bestaande sociale initiatieven zijn toegankelijk voor statushouders door middel van kennismaking en het wegnemen van financiële drempels. Denk daarbij aan cultuur én sport, waaronder de bibliotheek, lokale verenigingen en zwemlessen.

Een sprekend voorbeeld van een plek waar ontmoetingen plaatsvinden is Plan Einstein in Utrecht. Bewoners, buurtbewoners en andere Utrechters leren samen, werken samen en maken samen plezier. Meer informatie:

➤ [Home | Plan Einstein](#) en [Projecten | Plan Einstein](#)

6.3. Bereikbaarheid en evaluatie

- Zorg voor een goede bereikbaarheid in het geval van klachten over overlast en zorgen over veiligheid en volg deze adequaat op. Wees alert op wederzijdse stereotypering en vooroordelen.
- Informeer omwonenden over de klachtenprocedure (zie 4.6.)
- Wijs een duidelijk aanspreekpunt aan voor zorgen en klachten. Deze taak kan belegd worden bij het sociaal beheer van een locatie. Blijf proactief in gesprek met omwonenden en betrokken organisaties om zorgen en problemen vroegtijdig te signaleren en adresseren.
- Bij grootschalige complexen of wijken dient een vertrouwenspersoon/klachtenfunctionaris te worden aangesteld.
- Richt een proces van monitoring en evaluatie in aan de start van het initiatief tijdelijk wonen. Communiceer wanneer en op welke wijze er wordt geëvalueerd, hoe aan de evaluatie kan worden deelgenomen, en wat er gedaan wordt met uitkomsten.

Voor meer informatie:

- [Data en gesprek zijn gouden combinatie in meten leefbaarheid | Aedes](#)

⁸⁴ [Drie strategieën voor echte burgerparticipatie rondom asielopvang | Movisie](#)

⁸⁵ [Kennisdokument participatie](#)

⁸⁶ *Ibid.*

Tot slot

In deze notitie ligt de focus op de kwaliteit van tijdelijke huisvesting. Hoewel we ervan uit mogen gaan dat statushouders en andere bewoners slechts beperkte tijd op een tijdelijke locatie zullen wonen, is het de verwachting dat de tijdelijke woonlocatie zelf voor langere tijd zal bestaan. Daarom is het van belang om in de opzet van een tijdelijke woonlocatie rekening te houden met de kwaliteit van wonen op en rondom de locatie, zowel voor bewoners zelf als voor omwonenden en tijdelijke projecten te behandelen alsof het om permanente woningen gaat ⁸⁷.

Het belang van een permanente reguliere woning voor statushouders kan niet worden overschat. Een eigen huis en veilige thuisbasis vormt de basis voor integratie en mee kunnen doen in de samenleving.

VluchtelingenWerk ziet daarom tijdelijke huisvesting als een noodgreep in de huidige context van woningkrapte. Een tijdelijke woning brengt automatisch onzekerheid over de toekomst met zich mee.

Tijdelijke woonlocaties bieden een oplossing ter overbrugging van het woningtekort, maar bieden geen permanente oplossing voor de huidige krapte op de woningmarkt. Een huis wordt pas een thuis wanneer een bewoner weet 'hier mag ik blijven, dit is mijn plek'. Daarom besluiten we deze notitie met de oproep aan het Rijk om het bouwen van voldoende permanente en betaalbare woningen voor alle woningzoekenden te versnellen, inclusief statushouders. Dat is de enige oplossing voor het huidige woningtekort.

⁸⁷ Zie ook het onderzoek van de Woonbond naar de ervaringen met het wonen in verplaatsbare flexwoningen, najaar 2024: [Onderzoeksrapport](#)

Bijlage 1:

Checklist zelfstandige tijdelijke huisvesting

Kwaliteitsnormen veilig wonen

- ☐ Gevestigd in een leefbaar gebied (woonwijk) in de buurt van voorzieningen
- ☐ Gevestigd in koppelgemeente
- ☐ Gemengde doelgroep (statushouders en andere (urgent) woningzoekenden)
- ☐ De omvang van de locatie past bij de grootte en het draagvlak van de lokale samenleving
- ☐ De woning is bereikbaar via een bestrate/geasfalteerde weg/pad
- ☐ Vanuit de tijdelijke woning is er uitzicht op groen.
- ☐ De woning voldoet aan de minimeisen van het Bouwbesluit (Bbl) voor zelfstandige huisvesting
- ☐ De woning is brandveilig, waterdicht, goed geventileerd en zo mogelijk energiezuinig
- ☐ Wifi netwerk is toegankelijk in de woning
- ☐ Aanwezigheid wasmachine
- ☐ Bewoners hebben een huurcontract
- ☐ De statushouder heeft de mogelijkheid om de woning zelf in te richten.
- ☐ Er is een buitenspeelruimte voor kinderen.
- ☐ Er is een ontmoetingsruimte voor bewoners.
- ☐ Woonbeheer ingericht passend bij omvang locatie
- ☐ Sociaalbeheer ingericht in samenspraak met bewoners en passend bij omvang locatie
- ☐ Medewerkers sociaal beheer hebben passende training gevolgd
- ☐ Inzet beveiliging passend bij de omvang van de locatie
- ☐ Bewoners hebben inspraak middels een bewonerscommissie
- ☐ Onafhankelijke klachtenprocedure ingericht en gecommuniceerd
- ☐ Toegang tot onderwijs voor kinderen en jongeren
- ☐ Toegang tot voldoende eerstelijns en tweedelijns gezondheidszorg

Kwaliteitsnormen participatie en autonomie

- ☐ Financiële verstrekkingen gericht op preventie van schulden bij eerste huisvesting en doorverhuizing
- ☐ Financiële positie van jongeren is gecompenseerd zodat bestaansminimum is gegarandeerd
- ☐ Gerichte ondersteuning financiële zelfredzaamheid
- ☐ De statushouder is geïnformeerd over zijn rechten en plichten op het gebied van werk en inburgering
- ☐ Tijdige start maatschappelijke begeleiding op maat
- ☐ Maatschappelijke begeleiding loopt door of wordt hervat bij doorverhuizing naar permanente huisvesting
- ☐ Structurele ontmoetingsmomenten tussen (lokale) werkgevers en statushouders.
- ☐ Werkbegeleiding op maat, voor statushouder en werkgever

Kwaliteitsnormen draagvlak en sociale Cohesie

- ☐ Tijdige en transparante communicatie met omwonenden voor opening van een locatie
- ☐ Informatiebijeenkomst voor direct omwonenden op uitnodiging en aanmelding
- ☐ Kennismaking tussen bewoners van de tijdelijke woonlocatie en bewoners in de buurt
- ☐ Lokale (vrijwilligers)organisaties zijn betrokken bij activiteiten voor, met en door bewoners
- ☐ (Sport)clubs en verenigingen zijn (financieel) toegankelijk voor statushouders
- ☐ Goede bereikbaarheid en opvolging klachten over overlast en zorgen over veiligheid en welzijn
- ☐ Proces van monitoring en evaluatie is ingericht

Bijlage 2:

Checklist onzelfstandige tijdelijke huisvesting

Kwaliteitsnormen veilig wonen

- ☐ Gevestigd in een leefbaar gebied (woonwijk) in de buurt van voorzieningen
- ☐ Gevestigd in koppelgemeente
- ☐ Gemengde doelgroep (statushouders en andere (urgent) woningzoekenden)
- ☐ De omvang van de locatie past bij de grootte en het draagvlak van de lokale samenleving
- ☐ De woning is bereikbaar via een bestrate/geasfalteerde weg/pad
- ☐ Vanuit de tijdelijke woning is er uitzicht op groen.
- ☐ Aanwezigheid wasmachine
- ☐ De woning voldoet aan de minimeisen van het Bouwbesluit (Bbl) voor onzelfstandige huisvesting
- ☐ De woning is brandveilig, waterdicht, goed geventileerd en zo mogelijk energiezuinig
- ☐ Ieder bewoner heeft een eigen leefruimte die afsluitbaar is
- ☐ Vrije ingang en uitgang zonder toegangsrestricties
- ☐ Vrouwen en personen in een kwetsbare positie hebben sanitair achter de eigen voordeur op gemengde locaties
- ☐ Wifi netwerk is toegankelijk in de eigen leefruimte
- ☐ Er is een zorgvuldig matching proces ingericht
- ☐ Er is een terugvaloptie/mogelijkheid tot herplaatsing ingericht
- ☐ Bewoners hebben met elkaar afspraken gemaakt over bezoek en logees
- ☐ Bewoners hebben huisregels met elkaar afgesproken
- ☐ Bewoners hebben een huurcontract
- ☐ De statushouder heeft de mogelijkheid om de woning zelf in te richten.
- ☐ Er is een buitenspeelruimte voor kinderen.
- ☐ Er is een ontmoetingsruimte voor bewoners.
- ☐ Woonbeheer ingericht passend bij omvang locatie
- ☐ Sociaalbeheer ingericht in samenspraak met bewoners en passend bij omvang locatie
- ☐ Medewerkers sociaal beheer hebben passende training gevolgd
- ☐ Inzet beveiliging passend bij de omvang van de locatie
- ☐ Bewoners hebben inspraak middels een bewonerscommissie
- ☐ Onafhankelijke klachtenprocedure ingericht en gecommuniceerd
- ☐ Toegang tot onderwijs voor kinderen en jongeren
- ☐ Toegang tot voldoende eerstelijns en tweedelijns gezondheidszorg

Bijlage 2 (vervolg):

Checklist onzelfstandige tijdelijke huisvesting

Kwaliteitsnormen participatie en autonomie

- ☐ Financiële verstrekkingen gericht op preventie van schulden bij eerste huisvesting en doorverhuizing
- ☐ Financiële positie van jongeren is gecompenseerd zodat bestaansminimum is gegarandeerd
- ☐ Bewoners hebben met elkaar afspraken gemaakt over gedeelde kosten gas, water en elektriciteit
- ☐ De huurprijs is aangepast indien bewoners geen huurtoeslag kunnen aanvragen
- ☐ Inkomensterugval wordt voorkomen door het afzien van de toepassing van de kostendelersnorm
- ☐ Gerichtte ondersteuning financiële zelfredzaamheid
- ☐ De statushouder is geïnformeerd over zijn rechten en plichten op het gebied van werk en inburgering
- ☐ Tijdige start maatschappelijke begeleiding op maat
- ☐ Maatschappelijke begeleiding loopt door of wordt hervat bij doorverhuizing naar permanente huisvesting
- ☐ Structurele ontmoetingsmomenten tussen (lokale) werkgevers en statushouders.
- ☐ Werkbegeleiding op maat, voor statushouder en werkgever

Kwaliteitsnormen draagvlak en sociale Cohesie

- ☐ Tijdige en transparante communicatie met omwonenden voor opening van een locatie
- ☐ Informatiebijeenkomst voor direct omwonenden op uitnodiging en aanmelding
- ☐ Kennismaking tussen bewoners van de tijdelijke woonlocatie en bewoners in de buurt
- ☐ Lokale (vrijwilligers)organisaties zijn betrokken bij activiteiten voor, met en door bewoners
- ☐ (Sport)clubs en verenigingen zijn (financieel) toegankelijk voor statushouders
- ☐ Goede bereikbaarheid en opvolging klachten over overlast en zorgen over veiligheid en welzijn
- ☐ Proces van monitoring en evaluatie is ingericht

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
info@vluchtelingenwerk.nl
www.vluchtelingenwerk.nl

